

קונטרס

אאלפך

חכמה

בלבבי משכן אבנה

אוצר האותיות

ערך ברוש

תורה לשמה

תורת שעשועים

לא מונה כלל

נשמח לקבל הערות והארות,
וכן תוספות קצרות על
הקונטרס, על מנת לתקן
ולחוסף במהדורה הבאה
בע"ה.

כמו כן, המעוניין לסייע להגיה
את הקונטרס כל שבוע לפני
צאתו, יפנה למערכת.

להאזנה לשיעור בקול הלשון

073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

ומקישים: כוכביות [*]
< [#] סולמית
< [מספר שיעור] סולמית
[#]

© כל הזכויות שמורות

מידי שבוע יוצא לאור קונטרס
'אאלפך חכמה',
שכל שבוע עוסק בתיבה אחרת.
המעוניין להצטרף לרשימת התפוצה
ישלח בקשה במייל:
bilvavi231@gmail.com

ללקיחת חלק בהוצאות
הגדולות של הדפסת הספרים
לזיכוי הרבים, ניתן ליצור קשר
עם מערכת
'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

תוכן העניינים

"בא אל התיבה"

ערך ברוש

עבודה

ז בלכביפדיה עבודת ה' ברוש
כא בלכביפדיה עבודת ה' תמצית שיעור

מחשבה

כה בלכביפדיה מחשבה ברוש-פורים
לד סוגיות במחשבה ברוש

ר"א שערים

לז צירוף ב-ר/ב-ו/ב-ש/ר-ו/ש-ו-ש

קבלה

מה בלכביפדיה קבלה ברוש
נ מילון ערכים בקבלה ברוש

ארמית

מילון ערכים בארמית ברוש - ברתי - ברתי - ברתי - אבנא -
נב אלטין - אספנדמון - קלפי - בירון - סנה

מדור
עבודה

בלבביפשיה עבודת ה'
ברוש

בלבביפשיה עבודת ה'
תמצית שיעור

בלבניפדיה עבודת ה'

ברוש

ועולים למעלה.

ובדקות זה רמוז במילה ברוש עצמה שיש בה את האותיות בור, כלומר, לא רק שמורידים את הענפים לארץ אלא ההורדה וההשפלה שלהם היא עד המקום התחתון יותר שבכחינת בור, ואעפ"כ, הם אינם נשארים במצב הזה של השפלות במקום התחתון אלא הם חוזרים ועולים לעילא לראש, ומ"מ א"כ, זהו המבואר בחז"ל בטבע ענפי הברוש, ונמצא ג"כ בתיבה ברוש בור ראש.

הזכרנו שברוש מלשון ב' ראשים, וכפי שנתבאר שזה מתגלה בקומת אדם במח ובלב, אם נצרף את זה למה שהוזכר השתא שטבע הברוש הוא שאף כשמכופפים אותו לתת הוא מיד חוזר ועולה, א"כ נמצא, שהן בכחינת הראש של המח - הגולגולת, והן בכחינת הראש של הלב, בכל אחד מהם יש אופן שמכופפים אותו והוא חוזר ועולה בחזרה.

נתבונן א"כ, להבין היכן מתגלים בכל אחד מהב' הראשים הללו, אופן של כפיפות שחוזרת ועולה.

כח ההתכופות של הגולגולת בשעת השתחוויה - כח של רכות

החלק הראשון זוהי הכפיפות שמתגלה במח הנמצא בגולגולת, ובזה עצמו יש חיצוניות ויש פנימיות, בחיצוניות זה מתגלה כאשר האדם קד קידה שהוא מכופף את ראשו לתתא וזה א"כ אופן של השפלת הראש, - אלא שבאופן הזה שהוא מכופף רק את ראשו, ההשפלה של הראש היא מועטת, כיון שבעצם, הראש נשאר במקומו למעלה בקומת הגוף של האדם

ברוש - מין של עץ שמוזכר בפסוק בישעיה (נהי ג) - "תחת הנעצוץ יעלה ברוש" והגמ' במגילה (י, ב) דורשת על הפסוק הזה - "תחת הנעצוץ, תחת המן הרשע וכו', יעלה ברוש זה מרדכי שנקרא ראש לכל הבשמים שנאמר ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור ומתרגמינן מרי דכי", - ומבואר כאן בדברי הגמ' שברוש נקרא ברוש כן מלשון ראש [=בראש, בו-ראש].

ב' הראשים המתגלים ב' ברוש'

ובחידוד יותר, מבואר ברמח"ל שברוש זה נוטריקון ב'-ראש, שני ראשים, ובמדרגת נפש, הגילוי של זה הוא במה שיש באדם כידוע שני ראשים, המח והלב, הגולגולת שבתוכו נמצא המח, זה ראש אחד והלב הוא הראש השני, ומבואר בחז"ל שראש בקומת האדם הוא בגדר מלך, כלומר - כמו שבקומת הכלל ישראל, יש את כל סדר המדרגות בכלל, והמלך הוא הראש העליון בקומה של הכלל, כך גם ראשו של האדם נקרא מלך, ולכן אומרת הגמ' בשבת שמי שסך את גופו, צריך שיוסך את ראשו תחילה מפני שהראש הוא מלך באיברים, וכמו כן הלב, כמו שאומרים רבותינו, הוא בכחינה של מלך באיברים, וא"כ המח והלב הינם שני ראשים, שני מלכים שבקומת אדם.

הטבע של ענפי הברוש - להתכופף ומיד לחזור ולעלות

אבל יתר על כן, חז"ל מלמדים אותנו הגדרה נוספת בברוש, שטבע הברוש הוא שאפשר לכופף את הענפים שלו עד לארץ ללא שהכפיפות הזו תשבור את הענפים או תשאר אותם מכופפים, אלא בטבעם הם מיד חוזרים

שבראש שזה חיצוניות הראש, אלא הוא מכופף את דעתו, שזה פנימיות הראש, וכדוגמא לדבר, מה שמבואר בגמ' בר"ה (כו, ב) ביחס לנידון האם עדיף שהשופר של ראש השנה יהיה שופר פשוט או שופר כפוף, הגמ' מסבירה את סברת מ"ד שכפוף עדיף "דכל כמה דכיף איניש דעתיה טפי מעליא", - זוהי א"כ, הבחינה של כפיפות הדעת.

וכפשוטו, כפיפות הדעת של האדם היא למי שנמצא מעליו כגון תלמיד שכפוף בדעתו לרב שהוא מבטל את דעתו מפני דעת רבו, וכמו"כ כשאדם מבטל דעתו מפני חכם גדול וכדומה.

אבל יש מי שמכופף את דעתו לכל אדם שזהו בעומק בחינת הכיפוף המתגלה בראש [-שבברוש], והציוור שאדם מכופף את ראשו לכל אדם מתגלה בדברי חז"ל הידועים עד מאד - "איזהו חכם הלומד מכל אדם", כלומר, מלבד כפשוטו שבוודאי אפשר ללמוד מכל אדם, כל מיני דברים טובים, בעומק מה שהוא לומד מכל אדם היינו משום שבכל אדם ואדם ישנה לפחות נקודה מסויימת של חכמה שהחכמה הזו אינה נמצאת בשום אדם אחר, שהרי כלשון חז"ל (גמ' סנהדרין לו, א) 'לפיכך נברא אדם יחידי' שכידוע מה שאדם נברא יחידי זה לגלות שבכל אדם יש נקודה ייחודית שאין בשום אדם אחר, ולעניינא דידן השתא - ההגדרה הפנימית של 'איזהו חכם הלומד מכל אדם' היא שהוא לומד מכל אדם את החכמה הייחודית שגנוזה בו, את הנקודה הזאת הוא לומד ממנו. ובנקודה הזו, הוא באמת תלמיד שלו, זה העומק של 'איזהו חכם הלומד מכל אדם'.

וכמוכן, צריך דעת גדולה מאד בכדי להבין מה אפשר להוציא מכל אדם, לפעמים זה בגילוי וזה מתאפשר יותר בקל, ולפעמים זה

אלא שהוא מושפל לתתא. והאופן שמתגלה שהראש יורד לתתא לגמרי, זוהי ההבחנה שמתגלה בכריעה והשתחויה של האדם, שבהשתחויה גמורה, בכלל מה שהוא מכופף את כלל קומתו, הוא מכופף גם את ראשו עד הארץ*.

ונתבונן להבין - על מנת שהאדם יוכל לכופף את ראשו עד הארץ. נצרך שגופו של האדם יהיה רך, אבל ככל שגופו קשה יותר, כך יש לו יותר קושי להתכופף.

ולכן, המקום שבו מתגלה בעיקר כח ההתכופפות בקומתו של האדם, הוא הנקרא ברך כמטבע לשון התפילה: "כי לך תכרע כל ברך", כיון שברך זה נוטריקון בו-רך שיש בו רבות מסויימת [כפי שידוע שיש בברך מה שמכונה "סחוס" שמכח כך האדם יכול לכופף את הברך]. ואמנם, כח הכיפוף שמתגלה בברך הוא פשוט יותר שכיון שיש בו רכות, לכן אפשר לכופף אותו, אבל בכיפוף שבראש מתגלה חידוש שיש כח של רכות שמכחה גם הראש יכול לרדת לתתא למקום הגוף - וזה עומק הגילוי שמונח בברוש, שמחד כמו שאומרת הגמ' הוא אחד ממיני הארזים, והארז הוא עץ תמיר שצומח ועולה למעלה, אבל מאידך מתגלה בברוש שמכנגד כך, יש בו כח לכופף את קומתו לתתא, - וכמו שהוזכר שבמדרגת נפש זהו הכח של האדם לכופף את ראשו לתתא, וכפי שנתבאר שגם בשביל כיפוף הראש נצרכת רכות, ומ'מ א"כ, זה החיצוניות של הכפיפות המתגלה בראש.

עומק כפיפות הדעת המתגלה ב'איזהו חכם הלומד מכל אדם'

אבל בפנימיות, כאשר האדם מכופף את ראשו, הוא אינו מכופף את בחינת הגוף

* כמו שנוהגים לעשות ביום הכיפורים.

ב בתפילת 'עלינו לשבח'.

האדם אשר על פני האדמה זה משום שמשא
הוא בבחינת מדרגת הדעת דקדושה כידוע,
ומכח כך משה רבינו היה יכול להשיג את
נקודת החכמה שגנוזה בכל אדם וללמוד אותה
ממנו, ומכח כך הוא נעשה עניו.

כלומר - זה לא שמדרגת הענוה של משה
רבינו היתה מעין מדרגת ענוה שיש לכל
הענוים ורק שמשא היה עניו מכולם, אלא כיון
שמשא רבינו הוא שורש הדעת, הענוה שלו
ג"כ גנוזה בדעת, והאופן שאותה ענוה שגנוזה
בדעת מתגלה, זה במה שהוא מבטל את דעתו
ללמוד מכל אדם.

כח השבירה המתגלה במוחין וכח התיקון שלאחריה בבחינת סותר ע"מ לבנות

זה מה שמתגלה בברוש מצד התיקון, אבל
מצד הקלקול, ברוש זה אותיות שובר, ומיהו
השובר בה' הידיעה? - יש את השובר בשורש
העליון שזה כביכול כמו שהגדירו חז"ל
שהגדר של 'בונה עולמות ומחריבן' הוא 'עולם
השבירה', אבל מהשורש העליון הזה, ישנה
התפשטות של כח שבירה שהתגלתה אצל
משה רבינו בשני לוחות אבנים שהוא מוריד
בידו - 'ואתפוש בשני הלוחות וגו' ואשברם"
(דברים ט, ז), שבירת הלוחות).

ונתבונן להבין עמוק - אצל משה רבינו
מתגלה בדעת שלו כח של ירידה לתת
בתורה שהוא משיג, אלא שזה מתגלה אצלו
מצד הקדושה ב'איזהו חכם הלומד מכל אדם'
שמשא רבינו 'והאיש משה עניו מכל האדם
אשר על פני האדמה' כפי שנתבאר שכיון
שדעתו שפילה לכולם הוא מגלה בזה את
ה'כמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי' שהוא

מאד מאד נעלם ויש קושי לגלות אצלו את
אותה נקודה, אבל לעניינא דידן בסוגיא של
כפיפות הדעת - אפילו אם הוא אינו משיג
אצלו את הנקודה הזו, אבל עצם כך שהוא
מסכים בנפשו להתכופף לנקודה הזו שנמצאת
אצל אותו אדם לכשהיא תתגלה, זה סוג
מסויים של כפיפות דעת.

וא"כ, הכפיפות השלימה המתגלה בראש זה
מה שהאדם מכופף את עצמו בפני כל אדם,
והדוגמה היסודית לכך מתגלה במשה רבינו
והיינו משום ש'מרדכי בדורו כמשה בדורו'
כמו שאומרים חז"ל. וא"כ מה שמרדכי נקרא
'ברוש' מל' ראש', זה משורש מה שמשא רבינו
הוא ראש בבחינת ברוש, וזה מה שנאמר במשה
רבינו (במדבר יב, ג) "והאיש משה עניו מאד
מכל האדם אשר על פני האדמה" ולעניינא
דידן היינו משום שאצל משה רבינו מתגלה
הכפיפות שהוא שפל מכולם, ובעומק, בפנים
אחד לדברים ביחס לסוגיא דידן, מה השורש
שמשא רבינו הוא עניו מכל האדם ושפל מכולם
- הרי כמו שאומרים חז"ל - "כל מה שתלמיד
ותיק עתיד לחדש נאמר למשה בסיני", וכידוע
מרבתינו שעל אף שזה נאמר למשה בסיני, זה
נאמר לו באיתכסיא ולא באיתגליא כפי שזה
עתיד להתגלות אצל ה'תלמיד ותיק', וכמו
המעשה הידוע המבואר בגמ' שמשא רבינו
שמע את דרשתו של רבי עקיבא וחלשה דעתו
והוא אמר להקדוש ברוך הוא - תן תורה על
ידו, עד ששמע שאמרו לו לרבי עקיבא, זו מנין
לך ואמר להם דבר זה הלכה למשה מסיני, ואז
נתיישרה דעתו של משה, שביארו בזה רבותינו
שכל מה שהתגלה לרבי עקיבא באיתגליא
נאמר למשה רבינו באופן של איתכסיא.

ומ"מ אם כן, מה שמשא רבינו היה עניו מכל

¹ ומצד כך, על אף ש'איתכל באורייתא' שהביא את ה'ברא עלמא' זה הסתכלות של הקב"ה בתורה שהיתה כתובה אש
שחורה על גבי אש לבנה. ושם לא היה שבירה, אך בבחינה מסויימת השורש של השבירה היה ב'איתכל באורייתא', בתורה של
'שני לוחות אבנים הוריד בידו' שזה ה'אורייתא' שירדה לתוך ה'עלמא' 'עולם השבירה' זה שבירה שהקב"ה שבר ב'ברא עלמא'.

מכופף את דעתו לתתא לכל אדם.

אבל כשח"ו זה מתגלה מצד הקלקול, הכפיפות הדעת הזו של הברוש הופכת להיות שובר שזה משה רבינו שובר את הלוחות. וזהו הכפיפות דקלקול של מדרגת המוח שמתגלה כאשר תופסים את התורה שהיא בבחינת מוחין שנמצאת בשני לוחות אבנים שמוריד משה, ומורידים אותה לתתא באופן של שבירה, זהו שורש דקלקול.

אבל גם בשבירה יש שורש דתיקון וכהגדרה כוללת מאד זהו הדין של 'סותר על מנת לבנות' כידוע (שבת לא, ב) שבמלאכת שבת זה אב מלאכה דאורייתא, כלומר, על אף ש'כל המקלקלין פטורין' (שם קה, ב) וסותר זה מקלקל, אבל כשהוא סותר ע"מ לבנות, זה אב מלאכה שחייבים עליו מחמת שהוא חלק משלבי התיקון שנצרך לסתור את הדבר ע"מ לבנותו באופן דתיקון, זוהי ההגדרה הכוללת של שובר דתיקון.

ושורש הדבר הוא בבניית העולמות שבתחילה הקב"ה היה 'בונה עולמות ומחריבן' (בראשית רבה ג, ז) ולאחר מכן, הקב"ה לקח את חלקי העולם שלאחר ה'מחריבן' ובצירוף חלקים חדשים, הוא בנה את העולם החדש כמו שאומרים רבותינו, זה שורש המלאכה דאורייתא של סותר ע"מ לבנות - שהרי על אף שהגילוי של כל המלאכות הוא ממעשה המשכן שמשם ילפינו לכל המלאכות כמו שמבואר בסוגיא בשבת (טז, ב), אבל השורש שלהם, כידוע מדברי חז"ל, הוא בל"ט מלאכות שעשה הקב"ה במעשה בראשית, ושורש הל"ט מלאכות הללו, זוהי המלאכה השורשית שהקב"ה שבר את העולמות ע"מ לבנותם מחדש.

ומצד המהלך הזה, השבירה כשלעצמה היא איננה שבירה דתיקון, אלא מצד עצמה היא

בגדר 'מקלקל', ורק ע"י ה'סותר ע"מ לבנות' זה הופך את השבירה למעשה דתיקון ולמלאכה גמורה דאורייתא שמתחייבים עליה בשבת.

וא"כ, מה שנתבאר עד השתא - לאחר שהתבאר בראשית הדברים שברוש זה מלשון ראש והוזכר מדברי הרמח"ל שזה נוטריקון ב'- ראש, שני ראשין, וכפי שהוזכר שבמדרגת נפש, שני הראשין הם המוח והלב שבאדם, נתבאר עד עכשיו הכפיפות שמתגלה מצד החלק הראשון שזוהו הראש שיש בו מוחין, אבל החלק השני זהו הראש המתגלה בלב כפי שהוזכר שהוא בבחינת מלך באיברים, וכפי שנתבאר שכיון שבברוש יש כח של כפיפות המתגלה בראש, א"כ גם בלב שהוא בבחינת ראש, יש בו אופן של שבירה, ומצד כך מתגלים פנים עמוקות יותר לשורש השבירה דקדושה [שהיא סוגיא יסודית בכח השבירה].

הרי כידוע עד מאד, השבירה שבלב היא לא שבירה דקלקול אלא שבירה דתיקון ועליה נאמר בקרא (תהלים נא, יט) "לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה", וכמו כן ידוע עד מאד הפתגם של הרבי מקאצק 'אין דבר יותר שלם מלב שבור'.

כח התיקון המתגלה ב'לב נשבר' -

מרירות שמולידה חיות של רוממות

ונתבונן להבין את העומק הגדול שמונח כאן בלב יש כח של שבירה כזו שעצם השבירה היא היא התיקון גופא.

וזה מתגלה דייקא בכח השבירה שבלב, כיון שכשתפיסת השבירה מתגלה במח, זה רק בבחינה של 'מלאכת מחשבת אסרה תורה' (כ"ק כו, ב) שנאמר במלאכת שבת, שבירה דתיקון היא רק באופן של 'סותר ע"מ לבנות', שבירה ע"מ לתקן, - זה במדרגת המוח, אבל במדרגת הלב, השבירה היא היא עצם התיקון, וזוהי

⁷ שזה כמוכח לא שייך במלאכת שבת שיסודם מלאכה שמצריכה מח.

יסודה ומהותה של השבירה שבלב, שהשבירה עצמה היא מלאכת תיקון.

והסבר הדברים מהי עומק השבירה שמתגלה בלב - הרי ידוע עד מאד היסוד שאומר 'בעל התניא' שיש הבדל יסודי בין מרירות לעצבות [לשון עצבות נאמרה בתורה בדוגמא בפרשת בראשית (בראשית ו, 1) "וינחם ה' וגו' ויתעצב אל לבו"], שהעצבות מורידה את האדם למטה כיון שהעצבות מביאה את האדם ליאוש או מקרבת אותו ליאוש, ולעומת כך המרירות, היא דייקא מולידה באדם חיות.

ובדקות לעניינא דידן - העצבות מורידה את האדם לתתא לעפר כי העפר הוא השורש לעצבות כידוע, אבל המרירות, על אף שמצד אחד היא יוצרת שיהיה לאדם מר, אבל מאידך האותיות מר מתהפכות לרם כי המרירות מולידה בו לאחר מכן חיות של רוממות וזוהי א"כ העומק של המרירות שמתגלה מצד התיקון בלב האדם, מרירות שמולידה חיות כזו שמרוממת את האדם, כלומר - על אף שהמרירות מצד עצמה היא באמת מורידה אותו, אבל בכח המרירות גנוז אור שחוזר לאחר מכן ומרומם אותו, זוהי המרירות דתיקון.

ולפי"ז, חידוד הדברים בהקבלה למה שהוזכר בראשית, שטבע הברוש שהוא מתכופף ויורד ולאחר מכן חוזר ועולה - מצד מציאות השבירה שבמדרגת הראש שהגדרתה היא 'סותר על מנת לבנות', מציאות הכיפוף המתגלה זוהי הסתירה שאז הדבר יורד לתתא, וע"י ה'על מנת לבנות', הדבר חוזר ועולה; - כשהדבר נופל ונסתר, זה ההורדה שלו לתתא, וכשחוזרים ובונים אותו הרי שחוזרים ומרוממים אותו, זהו גדר הברוש שבמהלך הדעת המתגלה במדרגת הראש במבט הפשוט

יותר. ובחידוד יותר לפי מה שנתבאר לעיל - השבירה דתיקון שבמוחין היא כשמתגלה מהלך שהאדם משפיל את עצמו לתתא לזולתו בשביל להשיג פרט אחד קטן, שבפרט הזה פלוני יותר חכם ממנו, והרי שביחס לחכמה הכוללת, יש בהזדקקות לפרט הזה, הבחנה של שבירה, אבל כיון שבפרט הזה, פלוני חכם מכל אדם, א"כ על אף שבכללות המוחין הוא בוודאי נמצא במוחין יותר גבוהים מאותו אדם כדוגמת משה רבינו שהוזכר לעיל, אבל כשמצורך הפרט המסויים הזה, הוא יורד עד לתתא בכדי להשיג את אותו פרט מפלוני, זה הגדרה של שבירה דתיקון, וכשהוא לוקח את אותו פרט והוא חוזר ומעלה אותו לקומתו השלימה שלו, זוהי העליה שמתגלה מכח מדרגת המוחין.

אבל יתר על כן, נתבאר שהשבירה במדרגת הלב היא במציאות המרירות המתגלה בלב, שלאחר מכן זה מתהפך ממר לרם, וכפשוטו המרירות שבלב היא שבירה בבחינת 'מר ממות' שמצינו בקרא וכדומה, והתכלית היא במה שלאחר מכן המרירות הזו חוזרת ומרוממת אותו, ע"י שהוא מקבל מהמרירות חיות. וכך המר הופך לרם.

התיקון שבעצם השבירה שמתגלה אצל מי שהתשוקה שלו להתבטל להקב"ה

אבל בעומק יותר, כמו שחודד לעיל, יש מהלך בלב שהשבירה עצמה היא גופא תיקונו של הלב, שהרי על דרך כלל, המציאות היא שכשאדם מגיע למצב של 'לב נשבר', הוא שבור מזה גופא שהלב שבור, וכיון שהוא נשבר ממה שיש לו לב נשבר, הרי שזה בבחינת

¹ וכדוגמא לדבר, - "הבית והעליה של שנים שנפלו, שניהם חולקים בעצים ובאבנים" (ב"מ קטז, ב), הם נופלים לתתא, וכשהגדרה כוללת, לאחמ"כ לוקחים את העצים והאבנים וחוזרים ובונים אותם.

ומצד העבודה להיות בטל - אם התשוקה של האדם היא ל'יש' והוא נפגש בביטול ובשבירה, זה מוליד באדם כמובן עצבות, אבל מי שהתשוקה שלו בעומק היא להתבטל הקב"ה, על אף שלכתחילה כמובן, האופן של הביטול להקב"ה זה כשהאדם הוא במצב של 'מוחין דגדלות' ואז מכח התבוננות בגדלות הבורא ושפלות עצמו הוא מגיע לעומק נקודת הביטול¹.

אבל ישנו אופן נוסף של ביטול שמונח באדם בבחינת 'כל משברין וגליך עלי עברו', כלומר, בהבנה עמוקה - הרי כל אדם עובר משברים בחיים ואין חיים בלי משברים, אלא שאצל כל אדם ואדם יש את זמני המשבר שלו, ואת צורת מה שהוא עובר, איש איש לפי חלקו בעולמו כפי מה שהקב"ה נותן לו, אבל כל אדם ללא יוצא מן הכלל עובר משברים, זה מה שמונח ב'כל משברין וגליך עלי עברו' יש קשיים, יש התמודדויות ויש משברים.

אלא שיש בני אדם שמתעקשים לא להישבר, וכמובן זה אופן אחד של עבודה נכונה, שהאדם הוא במצב כזה שכל הזמן הוא לא מאבד את התקווה לעלות, הוא לא מתייאש אלא הוא תקיף בדעתו להצליח הלאה, הן מכח עצמו ע"י עבודה, והן מכח תפילות וסיעתא דשמיא וכו' וכו' כפי כל החלקים כולם.

אבל זה רק אופן אחד של עבודה, האופן השני של העבודה זה שהקשיים שעוברים על האדם, פעמים הם מביאים אותו רק לשפלות רוח, ופעמים הם מביאים אותו עד כדי שבר.

אבל מה הוא עושה עם אותו שבר? - אם הוא אדם שרוצה רק בבנין עצמו, א"כ השבר באמת מוליד בו עצבות, הוא נופל לעפר כפשוטו הוא הופך להיות עצב, אבל מי שחלק מתפיסת

'שבר על שבר' שזוהי תפיסה שמולידה אצל האדם עצבות.

אבל בפנימיות הדבר, כאשר האדם נשבר זה צריך להביא אותו לביטול גמור, וכשהוא שמח באותו ביטול שנולד מהשבירה, זה שורש מקור החיות של אותו אדם, וא"כ, זה לא רק כמו במהלך הראשון שהמר הופך אותו להיות רם וגבוה, אלא בעבודה הפנימית, השבירה מולידה באדם ביטול, וכשהוא חושק לאותו ביטול הרי שהוא שמח ומתענג מהביטול שנולד מהשבירה וזוהי התכלית של מציאות השבירה.

ובהרחבה יותר, ישנם שתי דרכים איך משיגים את הקדוש ברוך הוא, יש מה שמשיגים את הקב"ה בדרך ה'יש' שזוהי ההשגה ע"י תורה, מצוות ומעשים טובים שבונים את כלל קומת האדם, אבל יש מה שמשיגים את הקב"ה ע"י מה שבטלים אליו, כלומר - כפשוטו ההגדרה של 'בונה עולמות ומחריבן', היה חורבן של העולם וכל המטרה של אותו חורבן בכדי שלאחר מכן יבנה העולם דתיקון כמו שנתבאר לעיל אבל בהגדרה העמוקה יותר, יש אפשרות להשיג את הקב"ה ע"י ההבחנה של 'בונה עולמות', ויש אפשרות להשיג את הקב"ה ע"י ה'מחריבן', - להשיג את הקב"ה ע"י ה'בונה עולמות' זוהי ההבחנה המבוארת בחז"ל "מה הקב"ה בורא עולמות אף אתם בוראי עולמות" ובאופן הזה שמשיגים את הקב"ה ע"י ה'יש', ע"י בריאה ובנייה של העולמות, זוהי העבודה בעצם לבנות את קומת האדם השלם, תרי"ג המצוות שהם רמ"ח איברים ושס"ה גידים שעיי"כ כוללים את כל הקומה בבת-אחת.

אבל יש אופן שמשיגים את הקב"ה ע"י הביטול שזה העבודה מצד ההפוך בדיוק,

¹ שמצד כך הלב שוה למח בהגדרה שוה, שבירה שבאה על מנת שלאחר מכן האדם יחזור ויתרומם.

² כמו שנתבאר רבות במקומות אחרים, - יסודות ברורים בדברי רבותינו.

³ שיש בזה כמובן דרגות רבות.

בחלקו 'כלשון חז"ל, או מכח אמונה, שהוא מאמין שכל מה שנעשה בכריאה זה נעשה ממנו יתברך שמו וכמו כן הוא מאמין שזה נעשה לטובה, ועי"כ הוא מגיע לשמחה.

אך מצד כך, א"א להגיע לשמחה באופן השלם, שהרי סוף כל סוף יש לאדם חסרונות, וגם לא תמיד האור של האמונה זורח לגמרי.

אבל האופן הנוסף שנתבאר השתא הוא שכל מצב שהאדם נפגש בו יש אצלו 'ממה נפשך', כלומר - אם במה שיש לו עכשיו, הוא שמח, הרי שהוא שמח בחלקו שהקדוש ברוך הוא נתן לו, ואם הוא נמצא במצב שהוא חסר והוא איננו שמח, הרי שהוא נמצא מכח כך בנקודה של ביטול, ואם הוא מוכן לשמוח בביטול, א"כ הוא שמח גם במצב הזה.

והרי ש'ממה נפשך', בכל מצב שלא יעבור על האדם, כיון שזה מביא אותו לביטול, הרי שהוא בשמחה.

אלא שכמובן, לפעמים צריך לעורר בנפש את הרצון להתבטל, כיון שאם הוא נמצא בכללות ב'מוחין דקטנות' ובלשון הקיצונית יותר - אם הוא נמצא ב'מרה שחורה', א"כ הוא לא רוצה להתבטל.

אבל ככל שהוא נמצא צלול בדעתו ובלבו בצורה הנכונה, א"כ 'ממה נפשך' כל מה שעובר עליו בחיים, בין במצבים הטובים ובין במצבי המשבר, יש לו במה לשמוח.

אלא שעדיין זה לא ישלים לגמרי את מצבו של האדם שהוא יכול לשמוח תמיד בפועל הגמור, כיון שסוף כל סוף נשאר לאדם נפש בהמית, ואפילו אם האדם זכה לזכך אותה, כיון שהיא איננה יכולה להזדכך באופן השלם, הרי שתמיד ישאר אותו מקום שהאמונה לא בוקעת לשם בשלימות, והשמחה בביטול ג"כ לא תבקע לשם בשלימות.

העבודה שלו היא שיש לו תשוקה של ביטול, א"כ עכשיו הוא שמח בעצם הביטול הזה שהוא הגיע אליו, זה העומק של שבירה דקדושה.

והדרך הזו, היא דרך יסודית מאד מאד לעבור את כל ההתמודדויות של החיים.

אדם שתשוקתו להגיע לביטול ולעומתו בעל גאווה שעיקר ה'אני' שלו זה 'אנא אמלוך'

וכמובן מיהו ההיפך הגמור שאינו מסוגל למה שנתבאר השתא - זהו הבעל גאווה, הבעל גאווה אינו רוצה להתבטל ואינו מוכן להתבטל, וכשעוברים עליו קשיים, הם שוברים אותו, כיון שהם שוברים את הגאווה שלו ובזה הם שוברים את עצם ה'אני' שלו שזה 'אנא אמלוך' כלשון חז"ל, ולכן קשה לו להתמודד עם הדבר כיון שכל רצונו ותשוקתו זה 'אנא' של 'אנא אמלוך'.

אבל ככל שתשוקתו ורצונו של האדם זה לעבור תהליכים בכדי להגיע למציאות של ביטול, א"כ, הוא שמח עם כל אחד מהאופנים שמביאים אותו לביטול, בין עם האופנים השמחים והרגועים יותר הצדדים העליונים והרוחניים, ובין עם ה'כל משבריך וגליך', שגם באופן שהוא מגיע למציאות של שבירה והוא מגיע למציאות כזו של חוסר קיום עצמי, גם אז הוא מגיע לשמחה ע"י הביטול.

המצב של 'בשמחה תמיד' ממה נפשך - או מכח 'שמח בחלקו' או במצבי המשבר שמביאים אותו לביטול

ומצד כך, כמו שברור מאד - זה אחד מהאופנים העמוקים להיות "בשמחה תמיד".

כלומר - כהגדרה כוללת, האופנים להיות בשמחה תמיד הם או ע"י שהאדם דבוק בחלק שהוא השיג ובזה הוא שמח בבחינת 'שמח

אבל עכ"פ, זה עוד אופן יסודי מאד להגדיל את תפיסת השמחה בחיים.

עומק התפיסה של 'לב נשבר' -

שבירת עצם קיום ה'אני' של האדם

והתפיסה הזו, זוהי התפיסה של 'שבירה דקדושה', - זו התפיסה של 'לב נשבר'. - כפשוטו מסבירים שמה שצריך לשבור את הלב זה מחמת שהלב הוא 'לב אבן' ומעין מה שיש נבואה כלפי ה'לעתיד לבוא' (יחזקאל לו, כו) "ונתתי לכם לב בשר", רוצים גם השתא לשבור את האבן שבלב בבחינת 'אם אבן הוא נימוח' כלשון חז"ל (קידושין ל, ב), אבל בעומק יותר, התפיסה לשבור את הלב היא לא רק מכח מה שהלב הוא 'לב ערל' ו'לב אבן' מצד רצונות לרע שמתגלים בלב וכדומה; אלא בעומק לשבור את הלב זה לשבור את עצם הקיום של ה'אני' של האדם.

אלא שנצרך לזה זהירות רבה מאד כיון שמי ששובר את ה'אני' שלו מעבר למדרגה שלו, הרי שהוא נופל כפשוטו, ועל מנת לשבור את ה'אני' באופן הגמור דתיקון, נצרך שיהא לאדם 'יש' דקדושה שעומד מול ה'אין' של הביטול, ולכן רוב אלה שהלכו בדרכי הביטול נפלו, כיון שלא היה להם הקבלה והשוואה בין שני חלקי העבודה, אבל אילו היה להם הקבלה והשוואה בין שני חלקי העבודה הללו, מחד של קיום ה'יש' ובנין ה'יש' שזה בנין הצורת-אדם, ומאידך של כח הביטול, ע"כ, זה וזה היה עולה בידם, אך כשבנין האדם הוא איננו כראוי, והאדם עובד רק על המהלך של ביטול, זה מוליד בדרך כלל מציאות של נפילות.

זוהי א"כ הצורה השלימה של כל מציאות החיים, שמחד האדם בונה קומה שלימה של מציאות ה'צורת אדם' דיליה לפי ערכו ולפי

כוחו, ומאידך הוא חי בתפיסה של ביטול. כלומר - שורש הדבר נעוץ בתפיסה שתכלית הבריאה היא להיות בטל להקב"ה ושלצורך כך הקב"ה מביא לאדם אלפי אלפי מאורעות ואופנים שמביאים אותו להתבטל להקב"ה. וכל השאלה היא באיזה תפיסה הוא מקבל את אותם מאורעות.

השלב השורשי הנדרש מאדם

שהוא במצב של 'מיצר' - ההסכמה

למציאות הביטול שבמיצר

ובאופן המעשי - כאשר האדם עובר נקודה שיש בה קושי, מחד כמובן הוא צריך להתייחס לזה במבט של אמונה שהכל מאתו יתברך שמו לטובה, וכמו כן הוא צריך להתאמץ להמשיך לעלות, ולהתאמץ לקוות להקב"ה ולא להתייאש, זה חלק אחד מצורת העבודה, אבל ישנו שלב קדום ושורשי יותר בעבודה. שהאדם חי באופן שהוא מסכים לעצם השבירה.

כלומר - במושכל ראשון, בכל מצב שהאדם נכנס אליו, כשהוא נמצא באופן של מיצר, הדבר הראשון שהוא חש - שהוא מעוניין לצאת מאותו מיצר ולברוח מהמקום הזה בבחינת "מן המיצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה (תהלים קיח, ה), הוא רוצה להגיע ל'מרחב י-ה'.

אבל בעומק של הנפש, כל הבריאה כולה על כל אופניה ומקריה היא בבחינת 'בונה עולמות ומחריבן' ובכל מאורע שמגיע, התפיסה שהנפש צריכה לקבל היא, להסכים למקום השבירה. אצל כל אדם לפי ערכו ולפי מהלכו.

ועל גבי כך, מתעוררת אצלו תשוקה כמובן לצאת מאותו מיצר ולהפוך את המר לרום כמו שהזכר.

¹ על אף שבוודאי זה גם נכון.

² וגם אם זה לא ייקלט אצלו בשלימות, אבל לכל הפחות משהו מזה, ייקלט אצלו...

וחופש לצאת מכל מצב של מיצר, אבל בעומק התפיסה של מרדכי היה דייקא כן לרדת לתא למקום השבירה, ומצד כך מה שאומרים חז"ל "מרדכי בדורו כמשה בדורו" היינו שמונח אצלו תפיסה של ביטול כמו אצל משה רבינו שהוא עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה.

וכיון שזו תפיסתו, לכן, על מנת לא לפגום את הביטול שלו, הוא לא רצה להתבטל להמון. וזוהי א"כ כל תפיסתו של מרדכי שהוא ברוש שיורד ומשתלשל למטה.

וכידוע עד מאד מה שמבואר ברבותינו שהן 'ארור המן' והן 'ברוך מרדכי' הם בגימטריא שבר, ובהקבלה למה שנתבאר עכשיו, מתגלים כאן שתי מהלכים של שבר, שבר מצד ה'ארור המן' ושבר מצד ה'ברוך מרדכי'.

ה'שבר' של 'ארור המן' - הנפילה של המן שרוצה שיעלו אותו למעלה

השבר של ה'ארור המן' זה במה שהמן רוצה שיעלו אותו עוד ועוד כמו שכתוב במגילה (אסתר ג, א) "גידל המלך אחשוורוש את המן וינשאהו וישם את כסאו מעל כל השרים אשר אתו", וכן כשהוא נופל למטה (שם ו, ג) "אם מזרע היהודים מרדכי אשר החילות לנפול לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו", זה השבר של 'ארור המן' שהוא נשבר ונפל למטה עד שהוא מת ויורד לעפר התחתון.

ה'שבר' של 'ברוך מרדכי' - מי שמוכן להישבר ולהיות בטל לגמרי שהוא ראוי להיות 'ראש' דקדושה

אבל השבר של 'ברוך מרדכי' זה במה שמרדכי מגלה את השבירה דתיקון, ומצד כך, כאשר היה גזירה על כל כנסת ישראל (שם ג, ג) "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים",

אבל מ"מ א"כ, זוהי התפיסה העמוקה של הנפש שבכל מאורע בבריאה האדם מסכים למציאות הביטול שמונח כאן.

עומק מה שמרדכי לא משתחוה להמון - בכדי, לא לפגום את תפיסת הביטול שנמצאת בקומתו

וכפי שנתבאר, זהו עומק ה'ברוש' דקדושה, ונתבונן להבין עמוק - הרי הוזכר שעל מרדכי דייקא דורשת הגמרא את הפסוק 'תחת הנעצוץ יעלה ברוש' - זה מרדכי שנקרא ראש לכל הבשמים שנאמר 'ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור' ומתרגמין מרי דכי, והרי במרדכי נאמר (אסתר ג, ב) "מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה", וכמובן, כפשוטו מה שהוא לא כורע ומשתחוה להמון, זה משום שהיה בו בחינה של עבודה זרה כמו שאומרים חז"ל (גמ' מגילה י, ב), ועל אף שכמעט כל הכנסת ישראל השתחוה להמון. - כבר דנו בזאת רבותינו להסביר מה היה שורש ההיתר שלהם להשתחוות, וכמו כן במה שדווקא מרדכי לא השתחוה, יש בזה הרבה דיבורים בדברי רבותינו וכידוע מאד, זה משורש מה שהוא מזרע בנימין שלא השתחוה לעשיו וכו'.

אבל עומק ההגדרה שמרדכי לא משתחוה להמון לעניינא דידן - מונח כאן שבעצם היה אצל מרדכי תנועה של השתחויה בנפשו, רק כיון שזה המון, לכן הוא לא משתחוה, כלומר - בעצם היה מונח במרדכי תנועה להשתחוות כיון שהיה אצלו כסדר תנועה של ביטול, רק כיון שמרדכי חשש שהביטול הזה יפול למקום לא נכון, לכן הוא לא השתחוה להמון, אבל בתפיסה היסודית של קומתו של מרדכי, מונח בו בעצם כח של ביטול.

כפשוטו, מרדכי זה מלשון 'מר דרור' שהוא רם וראש, ו'דרור' היינו שהוא רוצה דרור

² שכפי שהוזכר לעיל, ברוש זה מרדכי, זה אותיות שבור.

ה'מר דרור' הוא הופך להיות בעל-גאווה כמו המן, ורק מי שמוכן להשתמש בשתי הקצוות יחד, הרי שמחד הוא עולה לגמרי, אבל מאידך הוא בטל לגמרי.

זהו ה'רצוא ושוב' שבנפש, וזוהי עומק המדרגה של 'ברוש' דקדושה מלשון 'ראש'.

'ראש' דקדושה יכול להיות רק אדם כזה שמוכן להיות שפל לגמרי ולכן הוא גם יכול להיות עליון ביותר לגמרי.

זה העומק הפנימי של עבודת הבריאה, להשתמש מחד ב'בנין דתיקון', ולהשתמש מאידך ב'שבירה דתיקון' למעשה, בכל התהלוכות של ימות עולם שעוברים על האדם.

אומרים חז"ל על הפסוק (שם ד, א) "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה - שידע בגזירה ובביטולה", וכפשוטו היינו שמרדכי ידע שעתידה להתבטל הגזירה, אבל לפי מה שנתבאר עכשיו, יש כאן בעומק הגדרה דקה, אחרת לגמרי - 'מרדכי ידע בגזירה ובביטולה' היינו שהוא ידע את הביטול שנגזר בגזירה גופא, הוא ידע את הכח של הגזירה שמביא לידי ביטול, ומצד כך - אם בתפיסה החיצונית "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים" זה כפשוטו, להרוג את היהודים, בתפיסה הפנימית היינו להביא את כולם לתפיסה של ביטול, זה מה שמונח ב'ידע את הגזירה ואת ביטולה".

מי שמוכן להיות שפל ולהתבטל לגמרי, הוא יכול להיות 'מר דרור', כי אם לא כן, הרי שע"י

שאלות ותשובות

והחלק השני, החלק של השבירה דתיקון לא מצד שובר ע"מ לבנות ששם אין לכם שאלה, שם זה גופא המדרגה זה שובר ע"מ לבנות, השאלה היתה במדרגת השבירה של הלב שעליה דובר, שאיך יהיה מציאות של הדבר, הרי לכאורה דעתו לאחר מכן לעלות, אם השאלה היתה במוח אז השאלה יש לה צד שהיא שאלה ויש לה צד שהיא לא שאלה כי לא זו ההגדרה של השבירה, אבל כשהגדרה היא בשבירה של הלב, הלב נתפס כתפיסה שכך הוא מרגיש וזה לא שאלה של השכלה, בשבר שלו הוא סבור שהוא למטה, אם אתם מכניסים לשם מערכת של דעת אה"נ בדעת הוא יודע שהשבירה לא תהיה שבירה גמורה והיא תחזור. בעומק זה ההגדרה הרי בין מוח ללב, המוח כהגדרה כוללת זה מקום המוחין הגמורים, ומקום הלב שמשם מתחיל הנקבה

ביטול

עומק הביטול של שבירת הלב הוא ע"י שתופס הרגשה ללא השכלה

שאלה: נתבאר שמצד אחד צריך להתכופף להגיע לביטול ומצד שני אח"כ לעלות חזרה למקומו, לכאורה אם הוא יודע שאחר כך הוא יעלה חזרה למקומו אז חסר בביטול, ואם הוא יותר מדאי מבטל הוא אולי לא יחזור.

תשובה: אתם שואלים שאם דעתו לכתחילה שאם הוא ירד למטה הוא יחזור אז הירידה היא איננה ירידה גמורה, אם אני מבין זה חדות עומק השאלה, רק שאם מציירים את זה מחמת דעתו אז דעתו שלאחר מכן זה מה שיקרה, אבל בעומק כשהזכרנו את ההגדרה של השבירה הזו שהיא שבירה לא הזכרנו את זה במהלכי המוחין של הראש, הזכרנו את זה במהלכי הלב, זה היה החלק הראשון

²¹ שכמוכן זה לא בא לשלול את הפשטים האחרים שבדאי גם הם נכונים.

תפיסה של מוחין, כמובן באופן ומתי שצריך.

עומק מדריגת הביטול של הלב זה מכח החללות שבלב

שאלה: מה זה המציאות של לב שבור, לכאורה עד כמה שהאדם מגיע לשלימות הלב אז הוא בקע ללב בשר ולב שלם האם הכוונה ללב חלל לבי חלל בקרבי.

תשובה: חידדתם שכל דבר בנוי ממציאות של יש וממציאות של אין, ובתוך הלב עצמו יש שתי חלקים, יש את עצם הלב עצמו או שהוא אבן או שהוא בשר, ויש חללא דלבא כלשון חז"ל, בדוגמה שהזכרתם זה לבי חלל בקרבי, היש שבלב זה הבשר או האבן, והאין שבלב הוא החלל. אם מדברים עכשיו על השבר להגיע לביטול של האין אז מונח כמובן מה שאמרתם שזה קאי על החלל ולא על עצם הבשר או האבן, מיניה וביה רק חישבנו את הדברים.

שבירת הלב היא ע"י סילוק המוחין

שאלה: אדם שהוא תמיד בשמחה ומוחין דגדלות, האם הוא צריך לרדת ללבו ולשוברו ע"מ לבנותו, וכגון בוידוי ובתיקון חצות.

תשובה: יש יסוד קרוב למה שאתם אומרים בקמארנא שביאר על הפסוק וידום אהרן, שאם הוא היה מגלה את מציאות המוחין שלו אז כמובן שלא היה שום נקודה של צער ובכי, אבל היא גופא הוא סילק את מציאות המוחין שלו והעמיד את הבכי כמציאות לעצמה, זה קרוב מאד למה שאמרתם. כל המקומות האלה בעומק אנחנו מצטערים על סילוק הדעת, זה נקרא חורבן הבית, בית המקדש זה מקום גילוי הדעה, הזכרנו את דברי הגמ' (ברכות לג.) גדולה דעה שניתנה בין שתי אותיות וביהמ"ק בין שני אותיות, בית המקדש זה מקום גילוי הדעה, עכשיו כשמצטערים על חורבן הבית

היא היא ההבחנה של קטנות הדעת דעת קלה, איפה הדעתה קלה דתיקון?, שהוא לא משתמש בדבר לאיפה הוא יביא לאחר מכן. ניתן את הדוגמה הפשוטה האדם עושה מצווה והוא יודע שיש לו שכר לעתיד לבוא, אז קשה לו להתנתק מהשלא לשמה של שכר, בשכל הוא יודע, הוא מנסה להסיח דעת, בלב אבל זה לא ענין של השכלה זה ענין של ההרגשה, יש גם בלב השכלה אה"נ, אבל ביחס מסויים דידן השתא אנחנו עוסקים בהרגשה שנמצאת בלב, ההרגשה שנמצאת בלב הוא עכשיו עסוק בהרגשה של עצם החיבור לעצם המצווה עצמה, לא מצד נקודת נידון מעשה של השכל. זה שאלה מאוד מאוד יסודית בעומק העבודה איפה השיעור שהאדם מכניס את המוחין ואיפה האדם מסלק את המוחין ומכניס את תפיסת הלב שלו שתופסת את המציאות, יש פעמים כמובן שצריך לעשות כך, יש פעמים שצריך לעשות כך, נקטנו דוגמאות שלא צריך להשתמש עם המוחין אבל להשתמש רק עם מציאות תפיסת הלב הכרת הלב הרגשת הלב זה התפיסה ששאלתם, להשתמש בשבירה לא מצד מה יהיה השלב הבא, ההרגשה לא תופסת מה יהיה השלב הבא, ההרגשה תופסת מה שיש כאן עכשיו, השכל מבין שיש עתיד, הוזכר פעמים רבות המילה עתיד זה שורש האותיות דעת הוא תופס מה יהיה לעתיד, תפיסת ההכרה ותפיסת ההרגשה תופס מה שיש, הרבה פעמים היא גופא כיון שבהרגשה הוא תופס מה שיש והוא לא תופס מה שיש לעתיד לכן הוא סובל הרבה, זה אותו סיבה שלוקחים לילד קטן ושוברים לו דבר אז הוא עצוב, אבל בר דעת מבין ששוברים לו בשביל לבנות לו משהו יותר יפה אז הוא שמח, זה גופא התפיסה, דוגמא בעלמא של ילד שתופס הרגשה בלי מציאות של השכלה, זה גופא חלק מעבודת ה' היא לקבל מציאות של הרגשה בלי

שזה גם כפשוטו מפני שיש שכר לעתיד לבוא, אבל בעומק שמחים ביסורים היינו מי שרוצה ביטול אז היסורים מביאים אותו לביטול אז הוא שמח בביטול, וזה לא רק מסכים לקבל, כי ברגע שהוא רק מסכים לקבל במידה מסויימת הוא עדיין אינו בטל לגמרי, אבל אם זה מה שהוא רוצה אז זה המדרגה האמיתית הגמורה, ואז הוא באמת מגיע למציאות של ביטול, בטבע כל אדם הוא מתנגד לכל ביטול של יש, זה היש של האדם, וכל דבר שמתנגד ליש שלו ומבטל אותו אז הוא מתנגד אליו, אבל מי שהעבודה שלו היא עבודה של אין אז הוא קיבל כלים מהבורא, רק לפעמים כלים יותר נוחים ויותר נעימים ולפעמים הכלים לא נעימים, אבל הוא הגיע לאותו מציאות של תכלית, אם זה הביא אותו לשם אז הוא שמח ביסורים הוא שמח בביטול שנולד מהיסורים.

פרט שאינו רוצה להצטרף לכלל הוא כקורח ועדתו

שאלה: כאשר האדם יורד במוחין לאסוף פרט, האם יתכן שהוא יחלוק על הפרט, או שזה הפך תפיסת האחדות.

תשובה: מצד החלק העליון שירד הוא ודאי רוצה להצטרף, רק שהחלק שאליו הוא ירד יתכן שאינו רוצה להצטרף, שזה נקרא קרח שעשה מחלוקת, אבל זה מדין החלק, משה לא חלק על קורח אלא זה מחלוקת קורח ועדתו, שהוא רוצה להעמיד את עצמו במקום משה, קורח שפיקח היה כלומר היה כאן פיקחות מסויימת, בעומק משה רבינו היה צריך להוציא מקורח את הפיקחות של קורח, אבל הפיקח כשרואה את עצמו ששמואל עתיד לצאת ממנו שהוא שקול כמשה ואהרן אז הוא רואה שהוא הכלל, כלומר הוא רואה את הפרט איך הפרט פתאום הופך להיות שקול כמו הכלל זה עומק ההגדרה, הוא לא רואה שהוא עצמו שקול כמשה רבינו, הוא רואה

אז מצטערים על סילוק הדעה, אז יש אופן של להצטער על סילוק הדעה מכוח להתבונן בדעת, ויש אופן שסילוק הדעה הוא גופא האופן להתאונן על הדבר, שזה מה שהוזכר השתא בסוד ההרגשה וההכרה ולא מצד תפיסת המוחין.

כח הביטול אין עיקרו אמונה והסכמה אלא רצון לביטול

שאלה: הנקודה של שבירה זה רק ע"י כח האמונה.

תשובה: לא! במציאות זה שובר אותו וזה מביא אותו לאין, יש עוד עבודה מצד אמונה, אבל היחס של השבירה שאנחנו מתייחסים לשבירה כשבירה לא מצד האמונה שבה, הוא שבור, השאלה מה הוא עושה בעת השבירה. ודוגמה פשוטה לדינא, הדין הוא שכלי שנטמא אז כהגדרה כוללת צריך לטהר אותו במים או באש, אך כלי חרס שבירתם היא טהרתם, אז אדם שלוקח כלי חרס ומשבר אותו מסלק ממנו את הטומאה ולאחר [מכן הוא מתיך אותו ובונה אותו מחדש, הדוגמה היא לא שלימה היא רק דוגמה, היא יותר קשורה לסותר ע"מ לבנות], זה לא שייך לאמונה, זה עוד סוגיא של אמונה, חלק מעבודת האדם כמו שנתבאר זה עבודת הביטול, אז השבירות שלו משמשים אותו לביטול, הם לא שייכים עכשיו לאמונה, אך כמובן שבסוף בעומק הכל זה עבודה של אמונה כל מצוותיך אמונה הכל זה אור של אמונה, אבל זה לא הגילוי להדיא עכשיו שהתכלית כאן היא האמונה, הגילוי הוא עצם הביטול והביטול הוא שבירה, השבירה מביא לביטול.

המשך שאלה: אז רק עם קבלה להסכים לזה?

תשובה: להסכים זה השלב הראשון, השלב הבא זה נקרא בעומק שמחים ביסורים, ואף

שנשארת מקיף היא לא הופכת להיות פנימי גמור לעולם, המקיף של הדבר מתבונן שהיא גופא אני צריך להסכים לשפלות עצמו, אחד מהאופנים שהאדם מגיע לביטול זה מה שהזכרתם שהוא רואה שיש נקודות שפלות בנפש שלו, והיא גופא השפלות הזו מביאה אותו לביטול, ומדוע לא תאמר לו שהוא ישנה את זה מכוח השמחה בשבירה, מכוח האמונה, כי זה לא נקלט, אז עצם זה שהוא רואה את חסרונותיו שלו זה גופא מוליד בו גם שמחה מסויימת, שהוא באמת בטל, אבל עדיין תמיד ישאר נקודה שהוא לא מוכן להתבטל, אין תיקון שלם של הנפש הבהמית וזה יסוד המוסד בדברי רבותינו, התיקון הזה בשלמות בסוף האלף העשירי.

האם מי ששורשו באין עוד מלבדו עסקו יותר בביטול

שאלה: האם זה נכון שיש מי ששורשו באמתת הוויתו ויש מי ששורשו באין עוד מלבדו ומצד כך מי ששורשו באמתת הוויתו היחס שלו היא יותר הכרה ממי ששורשו באין עוד מלבדו שאז היחס שלו היא יותר ביטול ואין.

תשובה: מה שאתם אומרים הוא בודאי נכון, כלומר הגדרת אמתת הוויתו אז זה נקרא היש האמיתי, הגדרת האין עוד מלבדו זה תפיסה שיש שלילה לבטל כל דבר, אין עוד מלבדו זה לשון של שלילה, אז מי שהתפיסה שלו היא באין עוד מלבדו אז הוא עסוק בתפיסת ביטול הוא מבטל את זה והוא מבטל את זה, הוא מבטל את הכל, אז התפיסה שלו מביאה אותו לביטול, משא"כ מי שדבוק בהוויתו אז הוא דבוק ביש האמיתי, זה מה שאמרתם רק ביתר ביאור.

שהפרט שעתידי לצאת ממנו, שמואל, כמ"ש משה ואהרן בכהניו ושמואל בקראי שמו - שהם שקולים אהדי כשארז"ל, אז הוא רואה איך הפרט שיוצא ממנו שקול כמו הכללים, אז הוא רוצה שהפרט יהיה הכלל, זה ממש עומק דברי חז"ל.

החלק שאינו רוצה להתבטל והיחס אליו

שאלה: איזה חלק בנפש הבהמית אינו רוצה להתבטל.

תשובה: כח היש שבה. זה מה שהזכרנו שלכן אין שמחה שלימה, הזכרנו שגם האמונה היא לא בוקעת בשלימות מחמת החלק של הנפש הבהמית שהאור של האמונה לא בוקע, וגם החלק שאינו רוצה להתבטל, על זה בעומק לא נאמר שמחים ביסורים, זה נקרא מה שהוגדר זה לקבל אותם מה שהזכירו קודם להסכים לקבל את הדבר, בחלק של הנפש הבהמית התחתונה שלא מקבלת את הדבר בשמחה אז נשאר שהיא רק מקבלת, יש אופן שהיא גם לא מקבלת זה האופן של מבעט, תמיד ישאר בנפש הבהמית בכל הקומה כולה של הדקויות האלה.

המשך שאלה: ביחס שהיא לא מקבלת האם זה גופא גם חלק מהביטול שהוא מרגיש שהוא לא מצליח לבטל.

תשובה: מה שאתם אומרים הוא בודאי נכון, אבל תמיד עדיין ישאר נקודה שלא מתבטלת, נכון שזה הרחבה של נקודת הביטול, אמת, אבל עדיין ישאר נקודה שלא מבטלת, תמיד ישאר אצל כל אדם בנפש נקודה שנקראת ירבעם בן נבט הוא מבעט.

המשך שאלה: וכיצד צריך להסתכל על נקודה זו בנפש.

תשובה: הדוגמה שהזכירו קודם כאמונה זה יחס שצריך להתבונן, אבל זה אמונה

השבירה צריכה להעשות מתוך שמחה

שאלה: מה שהחובת הלככות אומר שהחסיד צהלתו בפניו ואלו בליבו האם זה מצד שהוא מצליח לכלול את השבירת לב עם השמחה?

תשובה: הגדרה יסודית שהוזכר פעמים רבות מאוד מדברי רבותינו, שגם בזמן האבילות חייב להיות שיהיה עבדו את ה' בשמחה, כלומר זה עומק של השאלה ששאלתם שהוא כולל את השמחה יחד עם האבילות אז זה לא קשור רק לצהלתו בפניו, כלומר זה הגדרה ראשית כל כפשוטה לכשלעצמה שחייב להיות שבכל אבילות יש מצוה של שמחה, וכמו שהזכרנו את דברי רבותינו שירמיה כתב ספר איכה אע"פ שלכאורה אין הנבואה שורה אלא מתוך שמחה, על כרחך שבתוך העצבות היה לו מציאות של שמחה, רק באופן מסויים זה הופך להיות כשזה מתגלה בפנים שלו זה צהלתו בפניו, אבל בעצם האבילות עצמה בהכרח גנוז שיהיה מציאות של שמחה, אמת.

מי שאין בתוכו רע מה הענין שיצא לחוץ שזה מקום סכנה, להשיג פרטים

שאלה: נתבאר שבמרדכי התגלה מחד הביטול ומאידך הרוממות ברצא ושוב, ולכן לא רצה לכרוע להמן כדי שלא יפול לשבירה דקילקול, באופן מעשי כאשר אדם מתבודד ועוסק ברצוא ושוב, לכוארה כאשר הוא יוצא מתגבר החשש שיצא לרע, משא"כ כאשר נשאר בהעדר תנועה ואינו יוצא ברצא ושוב אז יש פחות חשש שיצא לרע, וא"כ מה התועלת בזה שיצא לחוץ, וכן אין מסתבר לומר שמה

שאינו רוצה להתנועע זה נובע מגאווה.

תשובה: ראשית מה שאמרתם הוא נכון מאד, אבל ההגדרה היותר מדוייקת היא שבזמן התנועה שהוא נמצא בין הרצוא ושוב אז הוא בודאי שיש נקודה שהוא יכול לנטות למציאות של רע, ובלשון אחרת יש מלגאו ויש מלבר, אז כשהוא נמצא במלגאו אז הוא פחות מחובר לרע, כשהוא יוצא עכשיו ללבר אז הוא יותר מתנועע עכשיו למקום חיצוני, כשהוא יוצא לחיצונית אז בחיצונית יכול להיות טוב ויכול להיות מציאות של רע, מה שאתם מדברים זה על מי שהרע כבר נעקר מתוכו כי אם הרע נמצא בתוכו אז גם בלי שום תנועה הוא עכשיו נמצא בתוכו, כמובן התחלתם ממקום יותר גבוה ושם נקודת הנידון שדנתם, כשאדם דבוק בהוויה אז הוא לא מתחבר למקום של רע בפועל כי הרי אין כאן תנועה, אבל בעומק הסכנה במקום שהוא דבוק בהוויה שהוא מבטל את העשה, רק שזה יותר דקות של רע כי עבירת ל"ת זה חיבור לרע בפועל, והעדר של עשה זה חוסר של הארה, אבל בשניהם יש סכנה של נפילה לרע, או העדר של רע גמור שזה בבחינת רצוא ושוב, או שהוא דבק ברע כהגדרת חוסר קיום של העשה, כי כשהוא דבוק בהוויה הוא דבוק באין עוד מלבדו קודם שנברא העולם.

המשך שאלה: האם הסיבה שהמרגלים לא רצו להכנס לארץ זה מחמת שיתחיבו במצוות בפועל, והם רצו לדבוק בהויה.

תשובה: כן, הם לא רצו להתחייב במצוות התלויות בארץ.

בלבניפדיה עבודת ה'

ברוש - תמצית שיעור

(במדבר יב ג), ומרדכי בדורו כמשה בדורו, שהוא הברוש, ומשה שהיה הדעת, מכח עומק דעתו שהסכים לקבל כל מה שעתידי תלמיד ותיק לחדש, זה בעומק כח הענוה שהגיע אליה.

עד כאן זה מצד התיקון, אך מצד הקלקול ברוש אותיות שובר, שבור, ששורשו העליון זה בקב"ה שהיה בונה עולמות ומחריבן, [שבירה באיסתכל באורייתא שנחלקו האותיות שירדה לתתא, ומכח כך מתגלה בברא עלמא-] והשובר שהיה בכריאה זה משה רבנו ששבר את הלוחות, שזה שבירת המוחין באופן של קילקול.

אך יש שבירה דתיקון, שזה סותר ע"מ לבנות [שחייב לגבי שבת], ושורשו זה הבונה עולמות ומחריבן ולאחמ"כ מהשברים בנה את העולם [ולכן חייב לגבי שבת דשורש הל"ט אבות מלאכות הם בכריאת העולם]. אך התיקון בשבירה הזו זה רק מחמת שלאחמ"כ הוא בונה ולא בעצם השבירה.

אך יש למעלה מכך שבירה שהשבירה עצמה היא התיקון, שזה בראש השני שהוא הלב, שכידוע שבירת הלב זה תיקונו, וכמ"ש לִב נִשְׁבַּר וְנִדְפָה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה (תהלים נא יט), וידועים דברי הרבי מקוצק שאין דבר יותר שלם מלב שבור, א"כ בלב מתגלה שבירה שהיא בעצם התיקון.

וביאור ענין שבירת הלב, ידוע היסוד של בעל התניא (ליקוטי אמרים תניא פרק לא) שיש הבדל מהותי בין מרירות לעצבות, עצבות היא ירידה לתתא ליאוש ליסוד העפר, אך המרירות מולידה באדם חיות שאע"פ שזה מר - מרירות, אך מתוך זה מגיע להפך שהוא רם, לחיות של רוממות, זה מרירות דתיקון.

ובהקבלה להנ"ל מתבאר א"כ שיש ב' סוגי שבירה, יש שבירה במהלכי הדעת שזה מה שהוא

ברוש, הוא מלשון ראש, וכשארז"ל במגילה (דף י ע"ב) תַּחַת הַנְּעֻצוֹץ תַּחַת הַמֵּן הַרְשַׁע יַעֲלֶה בְרוֹשׁ זֶה מֵרַדְכֵי שְׁנִקְרָא רֹאשׁ לְכָל הַבְּשָׂמִים. וביתר חידוד מבאר הרמח"ל שברוש נוטריקון ב' ראש, שתי ראשים, בכללות באדם יש ב' ראשים, המח והלב, וכמו שבקומת הכלל המלך זה העליון ביותר, כך בקומת הנפש הראש הוא מלך האיברים וכשארז"ל שלכן יסוך ראשו תחילה (שבת ס"א ע"א). וכן הלב הוא מלך, א"כ יש ב' מלכים באדם.

ומבואר בחז"ל שענפי הברוש גם כאשר מכופפים אותם עד לארץ, הם חוזרים ועולים כבתחילה, ורמוז בשמו בור, שאפילו אם הם יורדים למטה מן הארץ הם חוזרים לעמוד ישר. ולפי"ז נמצא שהן בראש והן בלב יש כח שמכופפים אותם והם חוזרים לעלות.

בראש בחיצוניות זה כפיפת ראש, ובעיקר כאשר הוא כורע ומשתחוהו הראש יורד למטה לארץ, ולזה נצרך שהוא יהיה רך ועיקר הכריעה נעשה מכח הברך שהוא מלשון בו רך. ובפנימיות זה כפיפת הדעת וכמ"ש רז"ל כמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי (ר"ה כ"ז ע"ב), יש את מה שהאדם מכופף דעתו למי שמעליו, כגון רבו, אך יש כפיפות הדעת לכל אדם, שזה עומק כח הראש להתכופף עד למטה, ועליו נאמר אִיזְהוּ חָכָם, הַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם, (אבות ד א), כי בעומק יש בכל אדם נקודה של חכמה יחידה שלו [מכח כך שנברא האדם יחידי] שאינה נמצאת בשום אדם אחר, ובנקודה הזו הוא תלמיד שלו. [וכמובן שנצרך בזה זהירות גדולה מה וכיצד ללמוד ממנו, וכן לפעמים אין זה גלוי, אך עצם כך שהוא מסכים להתכופף ללמוד ממנו את הנקודה הזו לכשתתגלה זה סוג של כפיפות דעת] והדוגמא היסודית לכך זה משה רבנו שנאמר בו וְהָאִישׁ מִשֶּׁה עָנִיו מֵאֵד מְכַל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה

השבירה זה שבירת עצם קיום האני של האדם. [וההפך מכך זה הבעל גאווה שאינו רוצה ומוכן להתבטל, אז כשהקשיים באים אליו, הם שוכרים את האנא אמלוך שלו]. אלא שנצרך לכך זהירות גדולה מאד לא לשבור את האני יתר על מדריגתו, דצריך שיהיה לו יש דקדושה מול האין של הביטול ולכן הרבה נפלו בדרכים אלו.

הצורה השלימה של החיים זה מחד לבנות חיים של יש דקדושה ע"י קיום תורה וכו', ומאידיך לחיות בתפיסת חיים של ביטול, דהקב"ה מביא לאדם אלף אלפי מקרים שיוכל להתבטל אליו, השאלה כיצד הוא מקבל אותם, שבכל קושי שבא אליו מלבד האמונה שזה טוב ויהיה טוב הוא צריך קודם להסכים לעצם השבירה, ולא לרצות מייד לברוח משם. זה ברוש דקדושה. וזה היה כוחו של מרדכי שלכן וּמְרַדְּכִי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה (אסתר ג ב) כי פחד לפגום בכוחו להתבטל לשבירה דקלקול שזה המן. ולכן ארור המן ברוך מרדכי בגמטריא שבר, דארור המן זה מה שנפל מכת השבר. וברוך מרדכי זה גלוי השבירה דתקון שמרדכי ידע את כל אשר נעשה, הוא ידע את הביטול שגנוז בגזירה, כלומר שהגזירה מביאה לידי ביטול, שזה עומק הלהשמיד להרג ולאבד את כל היהודים, כלומר להביאם למדריגת ביטול זה עומק ידיעת הגזירה וביטולה. רק מי שמוכן להשתמש בשתי הקצוות יחד, אז מחד הוא עולה לגמרי ומאידיך הוא בטל לגמרי, ברצא ושוב בנפש, זה עומק מדריגת הראש דקדושה, וזה האופן למעשה כיצד לנהוג בכל תהלוכות עולם שעוברים על האדם.

יש לשים לב שתמצית זו הינה טעימה בלבד מן השיעור ופחותה באין ערוך משמיעת השיעור עצמו.

[נושאי השיעור: ברוש ראש משה מרדכי מח לב כפף כרע דעת ענוה שבר שבור שובר בו-ראש מר מרירות עצבות חיות רמ רוממות המן]

צריך לירד לתתא כדי ללמוד משם את הפרט של החכמה [דהרי בכללות הוא יותר חכם, וכדוגמת משה רבנו], אך עצם הירידה לפרט היא שבירה. משא"כ במהלכי הלב עצם המרירות על אף שהיא שבירה היא עצמה מרוממת אותו, ולכן כאשר האדם נשבר, אם הוא נשבר על זה שהוא נשבר זה שבר על שבר וזה מוליד עצבות, אך השבר גם מוליד ביטול גמור, אז אם הוא שמח בביטול וחושק לביטול שנוול מהשבירה, זה שורש מקור חיותו בעצם השבירה. ומלבד כך השבירה גם מרוממת אותו כברוש, ממר עולה לרם.

יסוד זה הוזכר פעמים רבות דיש ב' שורשים להשיג את הקב"ה, מכח היש [בונה עולמות], שזה תורה מצוות ומעשים טובים - בנין צורת האדם השלם, אך יש השגה מכח הביטול [מחריב], שעבודת האדם הוא להיות בטל, אז כאשר האדם חושק ליש ונפגש בביטול, זה מוליד בו עצבות, אך כאשר הוא חושק לביטול [אע"פ שודאי צריך לחשוק לביטול העליון הבא ממוחין דגדלות שזה ביטול בהתבוננות בגדלות הבורא ושפלות עצמו] אז גם במשברים של קטנות פל מְשַׁבְּרֶיךָ וְגַלְיָיִךְ עָלַי עָבְרוּ (תהלים מב ח) שהרי אין חיים בלי משברים כל אחד איך שהוא עובר ומה שהוא עובר כ"א לפי חלקו מהקב"ה אך כל אחד ללא יוצא מן הכלל עובר משברים, קשיים, התמודדויות, [אז יש כאלו שמתעקשים לא להשבר, שגם זה דרך נכונה שהוא תקיף בדעתו להצליח ע"י סיעתא דשמיא ותפילות וכדומה] כאשר הוא שמח בעצם הביטול שזה חוסר קיום עצמי, זה מוליד בו חיות וזה שבירה דקדושה. וזה דרך יסודית מאוד לעבור את כל ההתמודדויות שבחיים. וזה אחד הדרכים השורשיות להיות בשמחה תמיד, דממ"נ אם טוב לו אז הוא שמח בחלקו, אך אם כעת אין לו סיבה לשמות, אז הוא שמח בביטול. [אלא דלפעמים הוא צריך לעורר בנפשו את הרצון לביטול כגון שהוא ממש בקטנות או במרה שחורה] זה נקרא שבירה דקדושה, כלומר דעיקר שבירת הלב אינו שבירת הערלת הלב [אף שגם זה נכון] אלא עיקר

מדור

מחשבה

בלבביפשיה מחשבה

ברוש - פורים

סוגיות במחשבה

ברוש

בלבביפשיה מחשבה

ברוש - פורים

ברוש - מרדכי

איאתא בגמרא (מגילה יב):

"רבי שמואל בר נחמני פתח לה פיתחא (כשהיה רוצה לדרוש בענין איגרת פורים היה מתחיל לדרוש מקרא זה. רש"י). להאי פרשתא מהכא: תחת הנעצוץ יעלה ברוש ותחת הסרפד יעלה הדס. תחת הנעצוץ - תחת המן הרשע שעשה עצמו עבודה זרה, דכתיב ובכל הנעצוצים ובכל הנהללים, יעלה ברוש - זה מרדכי שנקרא ראש לכל הבשמים, שנאמר ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור ומתרגמינן מרי דכי".

אם כן מבואר ש'תחת הנעצוץ' זה המן הרשע שעשה עצמו עבודה זרה בבחינת 'הלול' ו'ליצנות'. וכנגדו נתגדל ועלה מרדכי - 'יעלה ברוש' - 'בו-ראש' - ראש לכל הבשמים.

ברוש ראש הארזים

נחלקו בגמרא (ר"ה כגא) במספר מיני ארזים שיש, ולכ"ע אחד מהם הוא ארז הנקרא 'ברוש'.

והנה, 'ארז' נוטריקון 'אור-רז'. וידוע, 'רז' גימט' או"ר. ובפרטות לדידן, אחד מן הארזים הוא מרדכי - 'מר דרור' הנקרא 'ברוש', שהוא בבחינת 'אור-רז' - ראש לכל הבשמים כולם.

ב-ראש שני ראשים

מלבד דרשת הגמרא הנ"ל ש'ברוש' מלשון 'ראש', כתב הרמח"ל: ש'ברוש' נוטריקון

'ב-ראש'. כידוע 'בראשית' נוטריקון 'ב-ראשית' - שתי ראשיות. ואם כן, ב'ברוש' - 'ב-ראש' מונח שתי ראשיות. מצד הקלקול עומד המן - 'הנעצוץ' שגידלו המלך מכל השרים, בבחינת "כל המיצר לישראל נעשה ראש" (גיטין נוב). לאחר מכן התחלף במרדכי - 'תחת הנעצוץ יעלה ברוש'. לפי זה, המילה 'ברוש' מתייחסת הן למרדכי והן להמן.

נאמר במגילה "אשר שברו אויבי היהודים לשלוט בהם ונהפוך הוא וכו'" (אסתר ט א). עיקר אויבי היהודים הוא המן שבמחשבתו ביקש לאבד את כל היהודים - "מחשבת המן בן המדתא האגגי אשר כתב לאבד את היהודים (אסתר ח ה).

ראש 'אויבי היהודים', זהו המן הרשע. 'ברוש' אותיות 'שברו', ושורש שניהם אותיות 'ש-ב-ר'. כידוע ארו"ר המ"ן, וכן ברו"ך מרדכי"י גימט' 'שבר'. אצל מרדכי מצד התיקון זה מתגלה בבחינת 'ברוש' - 'בו ראש', כנ"ל. ומצד ראש דקלקול - 'שברו', עומד 'מחשבת המן' שבמדרגת ראשית חכמה בקלקול.

המן יונק מהשבר

כוחו של המן בא מזה שיונק מהשבר - הברוש דקלקול.

ביאור הדברים:

כידוע בדברי רבותינו, היה הקב"ה בורא עולמות ומחריבן (ב"ד ג ז). וזה מחריבן מלשון

^א וע' עוד בראשית רבה טו סימן א: "כ"ד מיני ארזים הם, ואין לך משובחים מכולם אלא שבעה, הה"ד (ישעיה מא) אתן במדבר ארז שטה וגו', ר' אחא אמר ג', ברוש ברתא וכו'".

^ב עוד אמרו (ילקוט שמעוני אסתר רמז תתרנז) שברוש זה אברהם שהיה ראש לאבות.

^ג אוצרות רמח"ל ישעיה נה יג.

שיהיה גזירה על כלל ישראל¹ וגם ידע שעתידיה להתבטל כמבואר בפסוק "רוח והצלה יעמד ליהודים ממקום אחר" (אסתר ד יד).

בהגדרה חיצונית - ידע שכן נגזר וגם גילו לו מן השמיים שהגזירה עתידה להתבטל. ובעומק, הוא ידע את השבר שבפנימיותו מונח בו התשובה.

וזה כל סדר התשובה שנעשה מכוח מרדכי בעצת אסתר "וצומו עלי וכו'" (אסתר ד טז). כאשר חל מציאות הגזירה, ומרדכי ידע את כל אשר נעשה - הגזירה, וביטולה, כבר היה בו שורש תיקון ה'שב-רע' מכוח ה'ברוש' דתיקון שמתגלה במדרגת 'תחת הנעצוץ יעלה ברוש'. וזה בא לתקן את אותו עץ דהמן - 'המן העץ'.

ואם כן, שורש ניקת גזירת המן היא בשבירת העולמות, ושורש התיקון הוא מה שהקדוש ברוך הוא חזר ובנה עולמות חדשים שנתקיימו - וזה שורש בניין החדש שנעשה מכוחו של מרדכי.

במדריגת הסנה מעיקרא לא היה שבירה - 'והסנה איננו אוכל'

יש מפשרים שהסנה זהו ברוש. כאשר משה רבנו נוהג את צאן יתרו אחר המדבר, הוא בא ורואה את הסנה. הסנה הרי היה שורש למדרגת מתן תורה - "תעבדון את האלוקים על ההר הזה". ולעניינא דידן.

'ליהודים היתה אורה' (אסתר ח טז) ו'אורה זה תורה' (מגילה טז:). מרדכי נקרא ברוש כנ"ל ומכוחו חזרה וניתנה התורה - "הדר קיבלוה בימי אחשורוש" (שבת פח.). 'מרדכי בדורו כמשה בדורו' (אסתר רבה ו), וכשם שהיה אור התורה

'חרוב', וגם נקרא מלשון 'שבירה'. מעיקרא מתגלה 'חרוב' מצד הקלקול כשביקש המן מאחשורוש להשמיד את כל היהודים ואמר - 'שמא תאמר קרחה אני עושה במלכותך' (מגילה יג ב), וזה מקום של קרחה ושל שבר, מקום של חיסרון והעדרי.

ואם כן, מלבד פשטות דברי הגמרא (חולין קלטב) "המן מן התורה מניין המן העץ", עומק שורש הרע שבעץ הדעת כידוע, בעולמות שנחרבו. ואם כן 'ארור המן', גימטריה 'שבר', היפך ברוש דתיקון, כוחו ב'בונה עולמות ומחריבן'.

'ומרדכי ידע' -

השבר והתשובה מכוח הברוש

איתא בגמרא (סנהדרין צז ב) "ר' אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין אמר ליה רבי יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין אלא הקב"ה מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירין למוטב".

מבואר בדברי הגמרא ששורש התשובה שהיא מעין תשובה דלעתיד לבוא, מתגלה במלך קשה כהמן. והנה, ב'ברוש' אותיות 'שב'. ובעומק, הוא 'משיב' את ה'שבור'.

'שבר' בבחינת 'מקלקל על מנת לתקן'. שמעיקרא נעשה באופן שנשבר על מנת לתקנו. לכן בעומק, כל 'שבר' מבחינת 'תשובה קדמה לעולם', דבשבר עצמו כבר מונח התיקון. וזה 'שבר' מלשון 'שב-רע', היינו, שהרע ביסודו עומד להיתקן.

זה עומק מה שנאמר במרדכי - 'ומרדכי ידע את כל אשר נעשה' (אסתר ד א).

ומבואר בחז"ל (אסתר רבה ז יג) שמרדכי ידע

¹ וזה נתקן בחרכונה - 'וגם חרכונה זכור לטוב'.

² וז"ל שם: "אמר לו משה רבנו (לאלהיו הנביא) לך והודיע למרדכי, מיד הלך והודיע למרדכי הדא הוא דכתיב 'ומרדכי ידע את כל אשר נעשה'.

דבר שירד לשפל המדרגות למטה חוזר בטבעו ועולה ונכלל בו יתברך שמו באין סוף.

וביתר עומק.

'ברוש' מורכבת מאותיות 'בר', 'ש', 'ו'. ש-ו שורש למילה 'שווה' - השתוות.

יש השתוות ויש שוני. ובהגדרה השורשית: הפנימיות זה השתוות, החיצונית היא שוני. הפנימיות היא אלוקות, על זה נאמר "אני הוי' לא שנית". בחיצונית נעשה כל מציאות השוני. שם נמצא הבחירה.

עומק נקודת השוני היא שורש מציאות הבחירה המשתנה. מצד כך נקרא 'בחור', שאז עיקר זמן הבחירה. כאשר גדל בחירתו הולכת ומוקטנת ביחס לבחירה שהייתה בתחילתה. אולם עדיין יש שוני, משלב בחרותו עד 'בן מאה כאילו מת עבר ובטל מן העולם' (אבות ה כא).

לעומת כך בעץ ברוש מתגלה העומק, לא שפנימיות השתוות ובחיצוניתו שוני, שזה עומק הפנימי של כל הבריאה כולה שפנימיותו גילוי אלוקות של "אני הוי' לא שנית", ובהלבשה של שם אלוקים ושם אדנות וכו', נעשה כל נקודת ההשתנות. אלא בברוש מתגלה שהפנימיות מתגלה בחיצונית, וכשם שבפנימיות שבו מתגלה אלוקות של 'אני הוי' לא שנית', בברוש מתגלה שגם בחיצונית שלו הוא עדיין שווה.

דברי שלום ואמת - תוכו כברו

איתא בגמרא (מגילה יב א) "שאלו תלמידי את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה אמר להם אמרו

על ידי משה רבנו, כך גם על ידי מרדכי.

מתחילה כאשר משה בורח: ממצרים - הוא בורח לסנה, ושם "ירא והנה הסנה בער באש והסנה איננו אכל (שמות ג ב).

ברור שמעשה ניסים יש כאן כמרומז במילה עצמו - 'סנה' אותיות 'הנס'.

ובעומק, האש שמתגלה בסנה, הוא אש שאיננה מחריבה. וזה לא כמו אש של חורבן הבית שעליו נאמר "אני היצתי אש בציון וכו" (ב"ק טו ב). הסנה שהוא מדרגת ברוש - כבר מונח בו, ב'שבור' עצמו, שורש התיקון.

לפי זה, בברוש מתגלה שמעיקרא הדבר לא נתקלקל, כי עד כמה שהסנה איננו אוכל ביאור הדבר שמעיקרא אין מציאות של חורבן.

אני כברוש רענן - שווה

בלשון הנביא נאמר "אני כברוש רענן" (הושע יד ט). מצאנו כמה ביאורים ברבותינו בפירוש הדבר. ובאברבנאל שם כתב "ואין אני משתנה כי אני כברוש רענן קיים עומד מבלי שנוי".

ביאור הדבר:

טבע של כל עץ, ככל שהוא גדל, הוא מזקין ומתייבש ובסופו נחרב. אבל בעץ ברוש שנאמר בו "כי ברוש רענן", גם בזקנותו עדיין הוא רענן. נמצא שבברוש מתגלה המדרגה שאין הבדלים, אלא הוא תמיד נמצא באותה מדרגה.

בעל התניא בכמה מקומות: מבאר ש'ברוש רענן' היינו שבברוש אפשר לכופף את ראש העץ למקום שורשיו, והוא חוזר ועולה בחזרה למעלה. וכאן מונח עומק התשובה, שאפילו

¹ שזה שורש של ברח, חרב, חרבונה דתיקון והחרוב דלקול שנתבאר.

² ליקוטי תורה אהו"מ א: "אני כברוש רענן פי' ברוש הוא ארז דק שיכולין לכוף ראשו לעיקרו ואח"כ כשחוזר לקדמותו הנה הוא מעלה את הדבר הניתן עליו כשהיה בכפיפתו לגבהו למעלה מאד, [וכענין הנמצא בספרים במעשה דיואב ברבת בני עמון].

כך אמר הקב"ה אני הוא שנתלבש במעשה התחתונים כברוש רענן, ע"י כפיפת קומתו בכיכול". וע"ע ליקוטי תורה יזה"כ א.

³ וזה בעומק 'שושן'. מצד אחד ש-נ שורש ה'שינוי', ומצד שני ש-ו, שורש ה'שווה'. בשושן מתגלה עומק העצום - וזה השוני וההשתוות בבת אחת, וכמו שיבואר בסוף הדברים.

הוא זה שנמצא בחוץ. וזהו א"כ מדרגת ה'ברוש'
- 'בר שווה' שנאמר בה 'כי ברוש רענן'.

ברוש ברתא - שיוצאה לחוץ

מבואר בגמרא (ר"ה כג א הובא לעיל) ש'ברוש'
היינו 'ברתא'.

בלשון ארמית בן נקרא 'בר', ובת נקראת
'ברתא'. טעם הדבר, כי בן יוצא לחוץ - ל'בר'.
והבת עוד יותר לחוץ עד ה'תיו' - הנקודה
האחרונה. הרי בזמן חז"ל, כאשר בן נישא,
מקום מגוריו היה סמוך לבית אביו שהיה בונה
בית חתנות עבורו, לא כן הבת שיצאה מחוץ
לבית אביה. נמצא שעיקר הבר מתגלה בבת.

לפי זה, ב'ברוש' מתגלה, לא רק יציאה
במדרגת הבן אלא במדרגת הבת - ברתא.

ביאור הדברים:

כתיב "בלילה ההוא נדדה שנת המלך" (אסתר
ו א). ולשיטת רשב"י (מגילה יט א) קורא מכאן את
המגילה ויוצא ידי חובתו כיון שזהו תחילת
תוקפו של נס.

על פי הנ"ל נדדה שנת המלך דייקא בלילה,
דבלשון ארמי הישן נקרא 'בת'. ובהעדר שנתו
היה חסר גם מדרגת ה'בת'.

ובאמת, ה'בת' מתגלה במשך כל המגילה
כולה.

מרדכי לוקח את אסתר "לו לבת" (אסתר ב
ז) "אל תקרי לבת אלא לבית" (מגילה יג א). אז
נלקחה לבית המלך אחשוורוש והופכת להיות
'ביתו' של אחשוורוש.

מכוח כך נעשה 'בלילה ההוא נדדה שנת
המלך' שלא התגלה ה'בת'.

עומק הדבר:

כאשר אדם ישן, נשמתו יוצאת מגופו - 'בידך
אפקיד רוחי' והגוף נעשה חוץ. אולם ברגע
שנעשה 'נדדה שנת המלך' מתגלה שהבת
איננה במדרגת 'חוץ' כפשוטו, שעומדת לצאת

אתם אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו
רשע אם כן שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו
אל יהרגו אמרו לו אמור אתה אמר להם מפני
שהשתחוו לצלם אמרו לו וכי משוא פנים יש
דבר אמר להם הם לא עשו אלא לפנים אף
הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים וכו'.

לעומת כלל ישראל, אצל מרדכי נאמר
"ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה" (אסתר ג ב)
דפנימיותו וחיצוניותו שווים.

והנה, יש 'אמת' ויש 'שלום'. לגבי שלום
נאמר "מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום"
(יבמות סה ב). אמנם אם אינו משנה דיבורו, זהו
מדרגת האמת ש'תוכו כברו'. ולמעלה מכך מי
שאינו משנה גם מחשבת לבו כגון רב ספרא
שעליו נאמר "ודובר אמת בלבבו" (מכות כד א).

לפי זה נבין מה שנאמר על מרדכי, "וישלח
ספרים אל כל היהודים אל שבע ועשרים ומאה
מדינה מלכות אחשוורוש דברי שלום ואמת"
(אסתר ט ל).

בדרך כלל, האמת לא חיה עם השלום
והשלום לא חי עם האמת. וכמו שילפינן,
שהקדוש ברוך הוא שינה את דברי שרה
ו"אדוני זקן" ל"ואני זקנתי". אולם בכוחו של
מרדכי מתגלה, שמה שנמצא בפנים, זה מה
שנמצא בחוץ.

מגילה גילוי בר שווה

כידוע, 'מגילה' מלשון 'גילוי'. ובהעדר
הגילוי, מה שנמצא בפנים אינו שווה למה
שנמצא בחוץ. מגילת אסתר מגלה, בחינה של
'נכנס יין יצא סוד'.

בהגדרה חיצונית, יש סוד שנמצא בפנים ועל
ידי היין מגלים אותו לחוץ.

ובהגדרה הפנימית, בפנים נמצא אור
ההשתוות - האמת, ובחיצוניות נמצא השוני
- השלום.

אולם במגילה מתגלה שמה שנמצא בפנים

גבוה מכל הארזים, אולם הברוש רחב מכולם. דבר זה יובן על פי המבואר בראשית הדברים, שב'ברוש' טמון מציאות של חורבן, מבחינת שבירה, שבור, חרוב. ובתיקון - 'וגם חרבונה זכור לטוב', תיקון ה'שבור' וה'חרוב'. יתר על כן.

הוזכר שאדם המשיא את בנו, בונה לו בית חתנות. דרכם היה לבנותו סמוך בתוך ביתו על ידי שמרחיב את הבית עצמו. נמצא שהבן פועל את הרחבת הבית שלא כמו הבת שיוצאת לחוץ.

אמנם לפי מהלך הדברים שנתבאר, עומק תיקון הברוש הוא שהבת שיוצאת לחוץ עדיין באמת מקושרת למדרגת האב מעין הבן. וזהו 'אבא יסד ברתא' שהאב מקושר עם הבת כמבואר בדברי רבותינו בכוונות הפורים.⁵ ומכוח אותה בת שיוצאת לחוץ נעשה גם כוח של הרחבה.

ביתר דקות, אדם מרחיב את ביתו על חשבון החצר.

והנה, סעודת אחשוורוש היה 'בחצר ביתן גינת המלך'.⁶ וכאשר המן רצה לתלות את מרדכי 'והמן בא לחצר בית המלך החיצונה וכו' (אסתר ו ד).

דייקא חרבונה מגלה את ההרחבה לחצר באומרו 'גם הנה העץ אשר הכין המן לתלות את מרדכי עליו הנה עומד בחצר'. 'חצר' אותיות 'רצח'. ומכוח כך הרגו היהודים בשונאיהם היינו שרצחו בהם ונעשה בהם חציצה - צר-וחוץ.

לאחר שסיפרה אסתר לאחשוורוש את אשר

ממציאות הבית, אלא מתגלה שהבת עדיין מצורפת עם המקום שממנה הגיעה. וזה מכוח אסתר שעדיין הייתה "באמנה אתו" (אסתר ב כ) עם מרדכי.

דהנה, אחשוורוש ביקש "נערות בתולות טובות מראה" (אסתר ב ב). 'בתולה' מלשון 'בת ל-' שעומדת להינשא לאחר. אסתר 'בתו' של מרדכי נלקחת כשאר הבתולות, לבית המלך. ולכאורה ניתקת מהמקום שממנה יצאה בבחינת 'בת' שיוצאת החוצה.

אלא שכבר דרשו (מגילה יג ב) "שהיתה עומדת מחיקו של אחשוורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי". נמצא שלא עזבה את מרדכי ועדיין הייתה קשורה ומצורפת אליו.

כך גם מתגלה בהמן מדרגת ה'בת' אלא שאצלו ה'בת' כפשוטו שיוצאת לחוץ. הרי בתו הייתה שורש נפילתו ששפכה עליו את אותם שופכין שדרך להוציאם לחוץ. וכאשר נשלם הנס, מרדכי מקבל את בית המן - "ותשם אסתר את מרדכי על בית המן" (אסתר ח ב).

ועל ידי 'תחת הנעוצין יעלה ברוש', מתגלה שהמן הושפל ומרדכי גדל במקומו. הוא עולה ומתעלה והופך למשנה למלך אחשוורוש ומצוי בביתו. ואז מדרגת הבת שהיא אסתר בגילוי נשארת מצורפת למרדכי.

מרדכי - הברוש דתיקון, מגלה את מדרגת המגילה מלשון גילוי. שמה שהיה בשורש, אינו מתנתק אלא נעשה יחד ומצורף עם השני.

ברוש - שורש להרחבה

נחלקו המפרשים בגובה וגודל מיני הארזים המוזכרים בגמרא. וביאר הגר"א⁷ שעץ ארז

⁵ פירוש הגר"א למלכים ו טו: "לפי שהארז הוא גבוה ציפה בו הכתלים, וברושים אינם גבוהים כל כך, אך הם רחבים יותר ויפים יותר לרצפה עשה מהם רצפה".

⁶ אותיות 'בר' מופיעות הן ב'רחב' והן ב'ברוש'.

⁷ זח"ג רמח, א. רנו, סע"ב. רנח, א. ועוד.

⁸ פרי עץ חיים שער ר"ח חנוכה ופורים פרק ה.

⁹ למרות שמבואר בגמ' (מגילה יב א) שהראוי לחצר חצר והראוי לגינה גינה.

ומקדשך בתוכה וצדיקים בתוכה אתה נותן בה מדה מיד 'ויאמר אליו רוץ דבר אל הנער הלז לאמר פרזות תשב ירושלם מרוב אדם ובהמה בתוכה' אמר ריש לקיש עתיד הקב"ה להוסיף על ירושלם וכו'".

א"כ מונח כאן יסוד שעל אף שלדינא ירושלים מוקפת חומה, קיים בה שורש של הרחבה מדין אור דלעתיד לבוא - 'פרזות תשב ירושלים'.

כוח הרחבה זו, שורשה ברחב שהכניסה את המרגלים ששלח יהושע בזמן כניסת בני"ל לארץ ישראל. ומזה נבין שהקריאה בט"ו תלויה דייקא בערים המוקפות חומה מימות יהושע וירושלים בכלל שיש בו מציאות הרחבה כנ"ל.

תענית אסתר באה לתקן את כל התעניות

כל התעניות חוץ מתענית אסתר נקבעו זכר לכל תהליך חורבן הבית.

ובעומק יותר:

כמו ש'יום הכיפורים' כ'פורים', כך תענית אסתר שקודמת לפורים, מתקנת את כל התעניות שבאו זכר לחורבן מכוח הארת הפורים.

וזה, כי שורש החורבן הייתה בתחילה ש"סמך מלך בבל אל ירושלם בעצם היום הזה"

(יחזקאל כד ב) - "בטבת, ובט' בתמוז (ובבית שני ב"ז בתמוז) נפרצה החומה.

אבל כאשר מתגלה אור פורים, ובפרטות מדרגת 'פרזות תשב ירושלים' כנ"ל, הפורים דפרזים יש לו שורש נעלם של אור ירושלים דלעתיד לבוא. ועל זה נאמר בעומק "כל המועדים עתידין ליבטל וימי הפורים אינן בטלים לעולם" (ליקוט שמעוני משלי תתקמד).

מונח א"כ בעומק, שאור פורים דלעתיד

זמם המן, בא המן ונפל על מיטתה. אז אמר לו אחשורוש "הגם לכבוש את המלכה עמי בבית" (אסתר ז ח). היינו שרצה המן להחריב אפילו את מה שנמצא בתוך הבית. התיקון הוא להרחיב את הבית למקום החצר.

ולמרות שכוונת המן לא נתקיימה לתלות את מרדכי, "אשר שברו איבי היהודים לשלוט בהם וכו'" (אסתר ט א), 'שברו' נהפך ל'ברוש' מכוח מרדכי - ה'ברוש', ואכן נתקיים בו 'תליה' ועליה שעלה ונתעלה למעלה.

שורש הרחבת ירושלים מכוח רחב

מבואר בחז"ל (מגילה ו) שעל מנת לתת כבוד לירושלים, קריאת המגילה בט"ו תלוי במקומות המוקפים חומה מימות יהושע בן נון.

ביאור עומק הדברים:

עיקר זמן קריאת המגילה הוא ב"ד באדר. דהרי בן כרך שקרא ב"ד יצא לעומת בן עיר שקרא בט"ו שלא יצא. ועוד, שט"ו אדר שחל בשבת, קוראים את המגילה ב"ד שזה עיקר זמנו (או"ח תרפ"ח). מבואר מהנ"ל, שקריאת המגילה בט"ו הוא מדיו 'תוספת' על העיקר חיוב של קריאת המגילה שזמנה ב"ד.

ובעומק: 'מוקף' היינו מציאות הגבול לעומת ה'פרוז' שאין לו מחיצה ומורה על הרחבת הדבר.

והנה, איתא בגמרא (ב"ב עה ב) "אמר רבי חנינא בר פפא בקש הקדוש ברוך הוא לתת את ירושלים במדה שנאמר 'ואומר אנה אתה הולך ויאמר אלי למוד את ירושלים לראות כמה רחבה וכמה ארכה' אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע הרבה כרכים בראת בעולמך של אומות העולם ולא נתת מדת ארכן ומדת רחבן ירושלים ששמך בתוכה

פורים דהשתא אורף - דלעתיד לבוא רוחב

זה עומק מה שהוזכר שכל המועדים בטלים ופורים אינו בטיל. הרי לשון חז"ל 'שית אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב', וזה במדרגת הזמן. כל המועדים בטלים כיון שהם באים מכוח מדרגת הזמן, דהרי מברכים על המועדים 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה'.

אולם בהגיע ה'חד חרוב' כבר אמרו חז"ל שעתיד הקדוש ברוך הוא להחזיר את כל העולם כולו למים, ואז יתגלה 'רחבה מני ים' אור פנימי דפורים במדרגת ההרחבה.

נמצא שפורים דהשתא במדרגת ה'אורף', ופורים דלעתיד לבוא במדרגת ה'רוחב' אלא שכבר באורף גנוז הרוחב, וזה 'אור' ר"ת אורף ו'רוחב'.

עומק חד חרוב - מים

פשטות 'חד חרוב' הוא בזה שמחזיר הקב"ה את הכל למים, כדוגמת המבול שהוצף כל העולם בימי אנוש ו"מכל אשר בחרבה מתו" (בראשית ז כב).

אולם בעומק ה'חד חרוב' יהיה מדין 'רחבה מני ים'. "והצדיקים מה הן עושין הקדוש ברוך הוא עושה להם כנפים כנשרים, ושטין על פני המים" (סנהדרין צב ב) מי שנמצא במדרגה התחתונה באמת יתגלה אצלו התפיסה שהעולם חרב, שהמים מחריבים את העולם - 'כל אשר בחרבה מתו'.

אבל מי שיוכל להתעלות למדרגת תורה, כאשר כל העולם כולו מלא למים - 'רחבה מני ים' מתגלה אצלו 'מלאה הארץ דעה את השם כמים לים מכסים'.

לבוא הוא גם שורש לירושלים שעתידה לישב פרזות. ולפי זה יקראו את המגילה בירושלים דלעתיד לא רק בט"ו אלא גם ב"ד. כיון שיתגלה מהלך של פריצת החומות של ט"ו ועשיית מציאות של הרחבה. ההרחבה הזו היא היא עומק האור הפנימי של ימי הפורים.

ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים

כתיב בסוף המגילה 'וישם המלך אחשורוש מס על איי הים' (אסתר י א). וכבר הקשו מה עניין זה לכאן.

ולעניינא דידן:

אור הפנימי של ימי הפורים הוא כוח ההרחבה, היפך החרוב והשבור כנ"ל.

אולם, במדרגת פורים דהשתא, מתגלה אור של 'אורף' - 'ארוכה מארץ מידה' (איוב יא ט). 'אורף' כידוע מלשון 'אור-רף'. ומבואר שעץ ברוש הרי הוא רף. וזה גם 'מרדכי בדורו כמשה בדורו', בבחינת אורף כידוע.

אבל האור הפנימי הגנוז והנעלם בפורים הוא 'רחבה מני ים', שזה עיקר מדרגת הברוש - 'בר-שווה' שהפנימיות מתגלה בחיצוניות, תפיסת מציאות ההרחבה, בחינת הרחבת הבית למקום החצר, ולא רק הבן אלא גם מדרגת הבת כמבואר. ברם, אור זה עדיין אינו בגילוי, לכן נאמר בו 'וישם המלך אחשורוש מס על איי הים'.

מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים (שבת קד). ורק בגילוי מדרגת ה'סנה' - 'הנס', במדרגת הברוש, אז ייפך המס להיות במדרגת הנס. ואז יאיר האור השלם - 'ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים'.

¹⁰ בדקות, מסתפקת הגמרא (מגילה ה ב) אי חשבינן ימא דכנרת כחומה. מצד כך אי שמוקף כולו במים, יש לו הגדרה של מוקף חומה.

¹¹ מדרש תהילים יח: "ר' חייא בשם ר' לוי אמר בשעה שאמר דוד לישראל לעשות מלחמה עם אנשי יבוס התחיל אומר (דברי הימים-א יא ו) כל מכה יבוסים בראשונה יהיה לראש ולשר. מה עשה יואב הביא ברוש אחד רענן וקבעו בצד החומה וכסף ראשו שהיה רך ואחז בו דוד וקפץ יואב על ראש דוד ונתלה בברוש ודילג על החומה".

ובעומק הבסומי מגיע מכוח הריח שביין ועל שם כן נקרא 'ביסום'. ראש לכל הבשמים הוא מרדכי.

ובעומק, כאשר האדם מריח עמוק, השכל מושק. וב'אמרי נועם' כתב ש'ברוש' גימטריא 'חקת', וזה 'זאת חקת התורה' - 'גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה'. (במדבר יט ב, ורש"י שם).

וזה אור פורים הפנימי שלמעלה מטעם ודעת.

ביאור הדברים:

ישנה תפיסה יסודית, כדוגמת תורת חב"ד, שעבודת האדם הוא להשכיל ולהבין את המושגים העליונים האלוקיים ולהלביש אותם בשכל אנושי. שהפנימיות תתגלה בחיצוניות, בבחינת 'פוצו מעיינותיך חוצה' וזה נקרא דירה בתחתונים.

התפיסה הנוספת שהתבארה כאן היא הארת ימי הפורים, שהאור הפנימי שהוא במדרגת חקת, 'חוקה חקתית', הוא למעלה מכל טעם ודעת והוא זה שיוצא לחוץ. וזה 'ברוש' נוטריקון בר-שו - השתוות. שלמעלה מההשגה היא מקום ההשתוות, לעומת דבר המושג שנעשה בו 'שכל' גימטריא ש"נ, שורש כל השינויים כולם. וזה השכל שתופס שינויים ולא דברים פשוטים.

לעתיד לבוא -

כשם שאני נכתב אני נקרא

עכשיו האור שמאיר בימי הפורים הוא אור שיסודו 'שוני', עד כדי כך שיש שמקימים פורים בי"ד ויש בט"ו.

ועוד, שמגילה נקראת בי"א, בי"ב, בי"ג, בי"ד ובט"ו, דבני הכפרים הנמצאים 'בחוץ' מקדימים ליום הכניסה. אבל לעתיד לבוא לא יהיה חלוקה זו דכל ישראל מחוברים לעתיד לבוא.

זה אור התורה שפורים אינו בטל לעתיד לבוא, שאור ה'חרוב' מתהפך ל'רוחב' כמו שנתבאר.

וזה האור של ירושלים שתשב פרות מכוח רחב שהוציאה אותם דרך החומה אלא שאז יתגלה לא דרך חומה אלא באופן הרחבה של ירושלים כנ"ל.

פורים הממוצע בין דרבנן לדאורייתא

תורה שבכתב דאורייתא ותורה שבעל פה נמסרה לחכמים. חנוכה ופורים מועדים דרבנן יסודם בתורה שבעל פה אולם כפורים מתגלה בחינה, שנהפך להיות חלק מן הכתובים ש'ניתנה לכתוב' (יזמא כט א) לפי זה, פורים הוא הממוצע בין תורה שבעל פה לתורה שבכתב והוא הממוצע בין מקום הפנים למקום החוץ שנעשה בו הרחבה על ידי מציאות הכתיבה.

איילת השחר

אסתר נקראת איילת השחר (יזמא שם).

'ברוש' בגימטריה 'שחר'. זה ה'שחר' באותיות אחשוורוש. עוד הוזכר לעיל שלוקחים את ענף העליון של הברוש ומכופפים אותו לשורשו. 'אחשוורוש' אותיות 'אח-שורש', איחוי עם השורש.

למרות שעוד לא נתקן באחשוורוש בחינת המס באיי הים כנ"ל, מתקנים מרדכי ואסתר את הבחינה שהופכים את 'אחשוורוש' ל'אח-שורש'. וזה על ידי מרדכי הנקרא 'ברוש', ואסתר הנקראת 'שחר'. על ידי כן מגלים את המדרגה הפנימית שהיא זו שמתגלה ויוצאת לחוץ.

חקת למעלה מטעם ודעת

אור הפנימי של פורים מתגלה בחיוב לבסומי עד דלא ידע.

יש 'בשמים' ויש 'לבסומי עד דלא ידע'. ביין קיים ריח (כמבואר בגמ' בכמה מקומות 'ריחא חמרא').

ההרחבה מתרחב, וממילא אין ט"ו וי"ד כשני מקומות כי המוקף חומה מתרחב להיות פרוז. ואז סתם 'מלך' שבמגילה שהוא הקב"ה כדברי חז"ל, יגלה מלכותו בכל משלה, אבל לא מלכותו מדין 'שם אדנות' של דינא דמלכותא דינא, אלא מציאות המלך עצמו.

ובלשון עמוקה: היום נאמר לדינא שאסור לראות את המלך בלא בגדים, וזה ההגדרה ששם הוי"ה מתלבש בשם אדנות. ולכן גם המלך סתם שנמצא במגילה הוא מלכו של העולם אבל נראה שזה אחשורוש בבחינת אחור.

בקלקול אחשורוש ביקש להביא את ושתי בלא בגדים, אבל באור דלעתיד לבוא מדרגת המגילה, יתגלה גילוי עצמותו כביכול- האור הפשוט של אמיתת הוייתו בלא כיסוי.

דידועים דברי הגר"א, י"א, י"ב, י"ג, י"ד, ט"ו, עולה בגימטריא ס"ה - שם אדנות. אולם לעתיד לבוא 'כשם שאני נקרא אני נכתב', ממילא לא יקרא שם הוי"ה באדנו, ואז לא יהיה דין לקרות בכל הימים הללו.

ובעומק, בהעדר 'כשם שאני נקרא אני נכתב', אין תוכו כברו. ואין לך שינוי גדול ממה שהוא נכתב הוי"ה ונקרא אדנות.

כשיתגלה לעתיד לבוא שיהיה 'תוכו כברו וברו כתוכו' כמו שנתבאר, אז יאיר אור ההוי"ה השלמה - 'אני הוי"ה לא שנית'. לא רק ברמז במגילה כידוע 'בוא המלך והמן היום', אלא אור הפנימי של ההוי"ה השווה יתגלה גם בחוץ.

וזה העומק של שושן דלעתיד לבוא.

כאשר יתאחדו השינוי וההשתוות שזה 'שושן' - 'שו' ו'שנ' שורש השווה והשינוי אז ה'רחבה מני ים' שגנוז במציאות הפורים - כוח

סוגיות במחשבה

ברוש

מעין מ"ש חז"ל על יין, תירוש, זכה נעשה לראש לא זכה נעשה רש. וכמ"ש (ישעיה לז כד) ואכרת קומת ארזיו מבחר ברשיו, וכתוב (נחום ב ד) והברשים הרעלו. וכתוב (זכריה יא ב) הילל ברוש כי נפל.

והבן, ששורש הברוש בלבנון, כנ"ל, הן ארץ הלבנון ששם מקומם, והן בביהמ"ק שהוא נקרא לבנון מלשון שמלכין עונותיהם של ישראל. וכתוב (תהלים קד יז) חסידה ברושים ביתה ועיקר גילוי חסידה דתיקון במקום ביהמ"ק, ברושים ביתה וע"ז כתוב (ישעיה יד ח) גם ברושים שמחו לך ארזי הלבנון, מאז שכבת (בחינה וישכב במקום ההוא, חדר המטות) לא יעלה הכרת עלינו.

והבן תחת המן, יעלה מרדכי, כנודע, ארור המן- ברוך מרדכי, גימט' שבר, בחינת ברוש, אותיות שבור. וכן נקרא ברוש- ברת (ר"ה כג א), ברת- תבר, לשון שבירה בארמית.

ובעומק, אצל מרדכי נגלה ברוש, בו- ראש, ואצל המן נגלה, ברוש, בו- רש, ומכח כך רצה לתלות את מרדכי על עץ, ולהנ"ל רצה לתלותו על עץ ברוש, והבן, ובברוש גנוז כח מות, כמ"ש הרד"ק ספר השורשים, ערך ברוש וז"ל, והברושים הרעלו (נחום ב ד) החצים או החניתות שהם עץ ברוש, עכ"ל.

כתיב (שמואל ב ו ה) ודוד וכל בית ישראל משחקים לפני ה' בכל עצי ברושים ובכנרות וגו' (מגילה י ע"ב)

והרי שברוש שימש לריקוד לפני ה', לפני ארון האלקים.

וכן שימשו ברושים בביהמ"ק בבנין שלמה, כמ"ש (מלכים א ו טו) ויצף את קרקע הבית בצלעות ברושים, שהביאום מלבנון כמ"ש (שם, ה כב) וכן כתיב (שם א ו) ושתי דלתות עצי ברושים- לפתח ההיכל, וכתוב (ישעיה יד ח) גם ברושים שמחו לך ארזי הלבנון, וכתוב (ישעיה ס יג) כבוד הלבנון אליך יבוא, ברוש תדהר ותאשור. וכתוב (יחזקאל כז ה) ברושים משנר בנו לך את כל לחתים ארז מלבנון וגו', וכן שם לא ז.

ונקרא ברוש, כמ"ש (מגילה י ב) ובכל הנהלולים יעלה ברוש, זה מרדכי שנקרא ראש לכל הבשמים וכו', וא"כ ברוש נוטריקון בו- ראש. ועין בן יהוידע, מגילה שם. אולם חסר א', והבן. ועין יסוד העבודה, ח"ב מכתב ג'. ועין אמרי נועם, פורים, אות ט', וליקוטים פורים, אות ב.

אולם מצד הקלוקל ברוש בחינת בו- רש,

מדור
רל"א
שערים

צירוף

ב-ר / ב-ו / ב-ש / ר-ו / ר-ש / ו-ש

ב-ר

וחשך, אור וצל דקלקול. וזהו בער, אש בוערת, מחד יש בה אור, אולם מאידך נעשה אפר, פרוד.

והבן שבחינת פירוד גמור, הוא בחינת גלות לד' כנפות הארץ כנ"ל, וזה בחינת נבוכדראצר, נבוזראדן והדומים להם שיש בהם אותיות בר, שורש לגלות. משא"כ בחינת תערובת הוא בחינת סנחריב שבלל את האומות יחדיו וערבבם. ונקרא כן כמ"ש חז"ל שסיחתו ריב. כי יש כח דיבור באדם, דבר, ד-בר. וכאשר זהו דיבור עליון הוא בבחינת "פתח פיך ויאירו דבריך", בחינת ברירות, וזהו הדיבור שמוציא פרי המחשבה והרצון לבר, לחוץ, וע"ד כלל לזולתו. אולם בדיבור יש תערובת של כ"ב אותיות. וכאשר נופל לקלקול נעשה עירוב דקלקול בחינת סנחריב, שסיחתו שיחה - דיבור של ריב. וכל זאת מכח דעת המתגלה בפה, דעת-ערוב דקלקול. כן מכת ברד, בר - ד, אש מתקלחת בתוך הברד, תערובת דקלקול. וכן מכת ברד, בר - ד, אש מתקלחת בתוך הברד, תערובת דקלקול. והנה כתיב "דבר מלך שלטון", מכח הדיבור שולט על אלו שלבר ממנו. ושם נעשה שורש הריב, חלוקת המלוכה, בין ירבעם ורחבעם שיש בשמותם אותיות רב.

והנה כאשר מתגלה בחינת קלקול נעשה ריב, בשורשו הוא בחינת שרב, ש-רב, ריבוי הארה מעל גבולות הכלי. אולם כאשר זו הארה דתיקון הוא בחינת אברהם, בר-אהם, שנאמר עליו מי האיר ממזרח צדק" ועל הארת חמה דתיקון נאמר כצאת השמש בגבורתו, גבר, ג-בר. אור מבורר, ויציאה לחוץ בשלמות.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: טבור, ירבעם, רחבעם, דרבן, חברון, נבוכדראצר, מכבר, נבוזראדן, סנחריב, עכבר, קרבן, רגב, בחר, אביר, אביתר, אבנר, אבר, אברהם, ברכה, עבר, חרב, קבר, ארבה, ארבע, רעב, שבר, חבר, באר, בור, בכור, ברית, בקר, ברד, ברה, בשר, גבר, גיבור, כגר, דביר, דבר, דיבור, בהיר, בחור, בחירה, חרבה, בכורים, בלאשצר, עבר, עבירה, עיבור, בעור, בער, בצר, בר, קרב, ברה, ברוז, רבקה, רחוב, בריה, ברי, ריב, בנע, ברק, בתר, גביר, דבורה, כרובים, מבצר, מבשר, עברי, ערב, ערבה, ערבון, קרב, רחב, ארב, בישר, מדבר, עורב, זרובבל, צבר, רכב, כביר, מערב, ראובן, רבבה, רבע, רהב, רקב, חורב, חרבונא, שרב, שרביט, בהרת, בירה, בסר, בריא, ברוש.

ברית, בר-ית. וברית היינו חיבור מבורר, בר לשון ברור, בהיר, בהרת, בחינת בריא, כי הבריא כולו מבורר. מעצי ברוש, בר - וש, חזקים וחיבורם מבורר. וחיבור חזק נגלה בברזל, בר - זל. והוא בחינת - בחור, בר - וח, לשון ברירות, מובחר. וכן בכור, בר - כו, יש בו דין יכיר, ברירות. וזהו בבחינת נפש. ובבחינת מקום זהו בירה, בר - יה, בית מבורר ומובחר. ובבחינת זמן, זהו בקר, בר - ק. ומקום הברית, אות ברית קודש במקום רגליו של אדם, הנקראים "לבר מגופא", כנודע, לחוץ. בר-חוץ. ותחילתו של אות ברית קדש בטבור כנודע. טבור, טו-בר. ושם נתגלה כח ההתפשטות וההרחבה באדם, הנקרא ברכה מלשון הברכה, המשכה. ברך- בר-ך. וכאשר המשכה זו טהורה, אזי זהו בבחינת "אור זרוע לצדיק", "ברה כחמה", ברה לשון ברור. וזהו ברק, בר-ק. כי התערובת יוצרת החשכה, והברירות אורה. ובשורש הוא אור ובהתפשטותו מים (בחינת אמ"ר, אור, מים, רקיע), וזהו באר. לשון ביאור, בירור אור, ולשון באר מים. באר, בר-א. וכן בור מים, בור, בר-ו. ואזי מטיפה זו נעשה עובר במעי אמו, עובר, עו-בר. והולד הנולד בראשונה נקרא בכור, בר-כו. ועיקר גילוי זה נמצא אצל רחל - יוסף, בשורש, והתפשטותה של רחל - בלהה, ר"ת ב"ר. (והשורש ברבקה, בר-קה) וכן אצל ראובן שהיה בכור. ראובן בר-און. ופעמים טיפה זו אינה נקלטת באם ונעשית טיפה מסרחת, רקבון, רקב, בר-ק, היפך ברור. וכן אצל כל אדם כסופו שבא אל מקום קבורתו, קבר, בר-ק. וזהו בחינת בסר, בר - ס, היפך הבר, ברור, ישנו סיתום. בר - סתום.

והבן שבפנימיות הכל מאוחד, וכאשר יוצא לבר, לחוץ, נעשה ריבוי. וזהו בר-רב, לשון ריבוי, וזהו לשון רבבה, מנין ריבוי הגמור. וכן פירות המחברים לקרקע, סדנא דארעא חד הוא, ומחבר כל הפירות, וכאשר נבצרים, נעשה ריבוי, בצר, בר - צ. וכאשר ח"ו מתגלה ניצוץ הרע שבו, נעשה מכך ריב, רב-י. והוא בחינת עבירה, רב-עיה. וכח המפריד נקרא חרב (היפך חבר, חיבור), רב-ח. וכאשר זהו בתיקון זהו בחר, בוחר בטוב ומפריד הרע. והבן שיש בחינת פירוד גמור, והוא בחינת שבר, ש-בר. ועיקרו התפזרות לארבע כנפות הארץ, ארבע, רב-אע. והיפוכו חבר, ח-בר, שמחבר כל החלקים, והוא מקום קבורת האבות, חברון. וכן בריח, בר-חי, שמבריח מן הקצה אל הקצה ומחבר כל הנפרדים. והוא בחינת צבר, בר-צ. ויש בחינת פרוד ע"י תערובת במקום אחד ועי"ז נפרדו חלקיו. תערובת, ערב, רב-ע. וזהו בהרת דקלקול, בר - הת, מראה חמה עמוקה מן הצל, תערובת של אור

ב-ו

עולים דל"ת [כי "בו" במילוי בגימטריא ארבע מאות שלשים וארבע], ובוה מצורפים לאותיות הלשון דטלנ"ת, שהם דלת-נט. וכן רמוז במלת לשון, לש, ל"ש ר"ת לשון שפתים. ובצורפו לשפתים מוקטן ולכן יש בלשון אותיות ון, שהם הקטנה בלשה"ק כנודע, כגון איש-אישון וכדו'. ולכך עיקר הדיבור נקרא או על שם הלשון, שלשה ומערבת את האותיות כמ"ש לשון הרע, בעל הלשון וכדו'. וכן נקרא ע"ש השפתים, עקימת שפתיו כנ"ל.

ובעומק באותיות ב-ו, גנוזים כל כ"ב אותיות, בו הכל, וזהו שורש עולם התיקון, בהו, ואמרו רבותינו, בו - הוא, והיינו שבו נמצא הכל. אולם כאשר תהו שולט על בהו, נעשה בוז, בו - ז, ז' מלכי אדום של עולם התהו, כנודע. ורמוז בכך שאות ראשונה בתורה ב - בראשית. ואחר כ"ב אותיות ישנה אות ו', ואת הארץ. וכן מאות ב' עד אות ו', ישנם ה' אותיות כנגד ה' מוצאות הפה. ובהסיר ה' אותיות מן ב' עד ו' מן כ"ב אותיות, עולה י"ז, גימטריא טוב, העולה שם אהו-ה, כנודע, היוצא מן הפסוקים את השמים ואת הארץ, ר"ת אהו-ה, חותם שבו נברא שמים וארץ, כולו טוב. וזהו בול, בו - ל, שבו בלול כל האותיות.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבדון, אבוי, אבוס, אבות, אביהו, אביון, אבלות, אבשלוס, אוב, אויב, אזוב, איבו, איוב, גיבור, בהו, בודד, בוז, בוגד, בוץ, בוקר, כוש, בחור, בטוח, בכור, בלול, מואב, במות, בנות, בניו, בעדו, ברוך, בריאות, בתואל, בתולה, גבול, גבעות, גנוב, דבורה, דובב, דיבון, כרוב, כתוב, כוכב, מבוא, מבול, מושב, מלבוש, נבואה, סובב, ערבון, עבוט, עזוב, רוב, צבאות, רחוב, שבוע, שבועה, תבונה, תושב, תבואה, זבוב, זוב, חבוש, חביון, חבקוק, חברון, חוב, חלבון, חרבונא, חשבון, טוב, טוביה, טבור, כבוד, כלוב, כרוב, כתוב, תושב, בול, לבנון, זבולון, נבון, משוב, נבו, נבון, נוב, נתיבות, סוב, עבות, עובר, עוגב, עורב, עובד, צבוע, צובה, רבוא, שבור, שבלול, שובב, בור, בעבוע, ברוש.

נודע שכ"ב אותיות, נחלקים לה' מוצאות, והם, אחה"ע, בומ"ף, גיכ"ק, דטלנ"ת, זסר"ץ. אחע"ה מגרון, בומ"ף משפתים, גיכ"ק מחיך, דטלנ"ת מלשון, זסר"ץ משיניים (עיין ספר יצירה פ"ד מ"ג). בומ"ף נקראים עקימת שפתיו הוה מעשה (סנהדרין סה ע"א) והוא בעיקר באותיות השפתים [עיין להרמב"ן במלחמות סנהדרין יז ע"א בדפי הרי"ף ד"ה אמר הכותב. ועיין אוהב ישראל שמות, פרשת פרה]. בומ"ף עולים קכ"ח, גימטריא המילוי של ד' שמות ע"ב ס"ג, מ"ה וב"ן, היינו, מילוי וחיות ד' עולמות אבי"ע. צורת התנועה של השפתים, היא צורה של בעבוע, בו - בעע.

והנה אע"פ שעיקר אותיות בומ"ף בשפתים, כנ"ל, מ"מ נקשרים בלשון, כמ"ש בספר השם (עמ' קס"ג ד"ה למה) וז"ל, בומ"ף משתמשות בין השפתים ובראש הלשון. וכן באוצר המדרשים הביא ספר יצירה הנ"ל וז"ל, בומ"ף בשפתים, קשורות בלשון, כשלהבת קשורה בגחלת. ועוד כתב שם בספר השם (עמ' קע ד"ה בתחלת) בומ"ף בשפתים וסימן "בפוס" [כלומר בפה]. ונגלה במלת בוץ, שהוא הרכבת אותיות מאותיות השפתים, ב - ו, ואותיות הלשון, צ. וכל תיבה ותיבה יש לבדוק את שורשה במוצאות הפה, ולפ"ז להבין את מהות התיבה, והיא חכמה גדולה, ולעת עתה לא מצאו מי שעשה כן באופן מסודר על כל התיבות. והשפתים מקום הפתח, בחינת בור, בו - ר, שהשפתים פתח להכנס לתוך הגוף, שהוא כלי קיבול כבור. וכן בחור, בו - חור, פתח. וכן בכור, פטר רחם, פותח את הרחם, בו - כר.

ועיין באברבנאל (שמות פ"ד ד"ה ויאמר) שכתב וז"ל, הן אני ערל שפתים (משה) ולכן היה כבד הדיבור, כי לא יוכל לבטא באותיות בומ"ף. וכן עיין בספר צפנת פענח (בא ד"ה וז"ל) שכתב וז"ל, מה שאמר משה מה שמו מה אומר אליהם (שמות ג, יג) על פי מה שנאמר בשם הגאון מהר"ם, דאותיות בומ"ף היה למשה למחסור וכו'. ובשם הוי"ה כתיבתו יש בו וי"ו, וז"ש מה אומר אליהם.

ומשה שמכחו נעשה המשכן היה בו עצי ברוש. בו - רש. ובבחינה אחת, חסרון זה היה מקום לענוה של משה, שם עצמו שפל, בחינת אזוב, אז - בו.

והנה בומ"ף נחלקים לב' חלקים, בו-מף. ובו הוא השורש בבחינת שנים שהם ארבע. וב' נכתב דגושה ורפויה, והרפויה קרובה בהיגוי לאות ו'. והנה אותיות השפתים מצורפים ללשון שהרי הלשון בוקעת דרך השפתים, כנ"ל. והבן שאותיות "בו" במילוי ב"ת ו"ו

ב-ש

דתיקון. וזהו עיקר הבקשה בבחינת "אותה אבקש", בקש שב-ק, לדבוק במדרגת שיבה דת"ח. וזהו לבוש של ת"ח, לבוש דתיקון, כמש"כ לבוש, לא בוש, שעולה מבושה תחתונה לשיבה. ות"ח זוכה למדרגת (משלי ה טו) "שתה מים מבורך", בחינת שאיבת מים, בית השואבה, שאב, שב-א, שב לאל"ף, ולכך משם שואבים רוה"ק.

ומדריגת אכילת ת"ח, הפך בהמה שמאכלה עשב, עשב לכהמה כנ"ל, אכילתו בבחינת (משלי יג כה) "צדיק אוכל לשובע נפשו". שובע, שבע, שב-ע. משיב ע"י לאל"ף. ולכך אמרו (פסחים מט ב) שע"ה אסור לו לאכול בשר, והותר רק לת"ח. בשר, שב-ר. כי בכח הת"ח להשיב הבשר לשורשו, כנודע, שמעלה בשר - שבר, משבר, לבשר מלשון בשורה טובה, הבאה מאלופו של עולם. ולפיכך עיקר זמן אכילת בשר בשבת, לשון שב-ת, שאזי הכל שב לשורשו, כנודע.

וביומין דחול ע"מ לאכול נצרך לבשל המאכל, בשל, שב-ל, ע"מ להשיבו לשורשו. אולם בשב"ק עיקר הארה זו ע"י חוש שהנשמה נהנית ממנו, חוש הריח, בשם, שב-ם.

וכשם שיש מאכל אדם כן יש מאכל של מזבח, ועיקרו תמיד, (שמות כט לט) "את הכבש האחד תעשה בבוקר" וגו'. כבש, שב-ך. ואזי מתגלה מ"ש (כתובות י ב) מזבח מזין וכו', בחינת משביר לכל הארץ, היפך שבר דקלקול נעשה משביר דתקון, שפע הנמשך מאלופו של עולם. וזהו עיקר שבחו של עולם, שבת, שב-ח, שהכל שב לשורשו, וחוזר ונמשך השפע מן השורש, וחוזר חלילה.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבשלום, בקש, אלגביש, אלישבע, שב, שבר, שבע, שביל, שגב, שכב, בשן, בשר, בושת, דבש, חשב, יבש, בלאשצאר, לבש, עשב, שבת, שבי, שבלים, בשורה, בישל, בשם, באוש, ישב, כבש, כבשן, שובע, שבע, משביר, שבט, נושבת, קשב, שבועה, שלב, שבץ, שרביט, תשבי, אבישג, שביס, חשבון, מפיוכשת, שיבה, שבת, ברוש, שאב, שובל, משבצת, שבווע, שובב, שלהבת, שרב.

ב-ש אלו האותיות השניות הן מההתחלה, והן מהסוף. כלומר שורש ההמשכה, הן בהתפשטות מן הראשית, אור ישר, והן בהתפשטות מן האחרית, אור חוזר. ומהותם לחזור לשורש, להתחלה שזהו סוד התשובה, שב לשורש.

ברוש, שבור, שב - רו, והיינו תיקון השבירה נגלה בבורש, ולכן הן במשכן והן במקדש, בזמן דתיקון נבנה מעצי ברוש.

וכאשר יש כח המעכב מלגלות שיבה זו בפועל, הגדרתו שבירה, שבר, שב-ר. וזהו כח עצמי בתוכו. וכאשר זהו כח חיצוני אזי נקרא שבו, שבי, שב-י. וכן פעמים נקרא חבוש, חשב, ח-שב, כחבוש בבית האסורים שמעוכב מלחזור למקומו. ושלמות קלקול זה נקרא מיתה, שכיבה, "וישכב עם אבותיו". שכב, שב-ך. כי כאשר האדם מת יש בו ב' מעכבים אלו. א. מיתתו בחינת שבירת גופו (מקביל לשבירת הלוחות) ב. קבורתו הוא כחבישתו במקומו, כח חיצוני שיוצר לו קביעות בקרקע. וכאשר נמצא בקרקע ע"ד כלל מסריח ומבאיש, בואש, שב-או. וככול שיש שרב, שב-ר, כן נעשה בואש יותר.

ומעייין כך היא הבושה, בוש, שב-ו, שהיא מאבזריהו דרציחה, מעיין מיתה. ועליה אמרו חז"ל (סוטה י ב) מוטב יפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים. כבשן, שב-כן. ומעיין כך הוא בחינת יובש, יבש, שב-י, שנסתלק חיותו ונעשה יבש, וכאשר מלבין פני חברו נסתלק דמו שהוא חיותו. ואזי נופל ממדרגת אדם, א-דם, למדרגת בע"ח, בבחינת נמשלו כבהמות נדמו. ומאכל בהמה, עשב, ע-שב. ושורש נפילה זו כמפורש בקרא (קהלת ז כט) "עשה האלקים את האדם ישר, והמה בקשו חשבנות רבים". חשבון, חשב, שב-ח. כי כח החשבון הוא גופא מעכב את השיבה לשורש של "ישר". וכאשר נופלים בנ"י ממדרגתם נקראים "שובבים", שובו בנים שובבים, שובב, שב-בו. כי כח השובב מעכב את השיבה, וע"ז גופא זוועק הנביא שובו בנים שובבים.

ובדקות יותר, יש ב' בחינות בשב. א. שב לאלף מתוך בי"ת. ב. שב לתי"ו מתוך שי"ן, וכאשר שב לאל"ף, זהו שיבה לאדם, א-דם. וכן לאלופו של עולם. וכאשר שב לתיו, מצד הקלקול שב לתחתון שבו, לשורש היותו מן העפר, היה מן העפר ושב לעפר. וזהו תשובה דקלקול, (בראשית ג יט) "עפר אתה ואל עפר תשוב". ואצל זקני ע"ה דעתם מטפשת עליהם ונגלה שיבה דקלקול, ולהיפך אצל זקני ת"ח נאמר (ויקרא יט לב) "מפני שיבה תקום" שיבה

ר-ו

אור. א-ור. שורש הכל אור, אורו ית"ש. ונתפשט באויר, אי-ור, בחינת רוח, ר-ח. וזה נעשה ע"י מאמרות, בחינת "אומר ועושה", כמ"ש רבותינו. אומר, א-ור. בחינת בורא, בא-רו.

ותחלה נסתכל באוריתא, תורה, תה-ור, וברא עלמא. ואזי הכל היה ביושר, יש-ור, בבחינת אלקים עשה את האדם ישר. והכל היה טהור, טה-ור. ועשה הקב"ה לחוה כמין אוצר, אצ-ור. צר למעלה ורחב למטה, כמ"ש חז"ל. והיה ראוי שיבא עליה אדה"ר, בבחינת בחור ובתולה, בחור, בח - ור. אולם בא עליה נחש, בחינת ערוה, עה-רו, ונתקלקלה. ועקר בתוליה, והפכה לכלי קבול, בור, ב - ור. ובמקום שהולד יהיה בכור, בכ - ור דקדושה, נעשה בקלקול, קין קינא דמסהבותא, בכור דקלקול. וזה היה בר"ה, בחינת היום הרת עולם, הריון, הין-ור. ונקרא יום תרועה יהיה לכם, תרועה, תעה-רו. ונקרא יום הזכרון, זכן-ור. ובו תוקעים בשופר, שפ-ור.

אולם בו ביום חטאו אדה"ר וחוה, ואזי הכהו בסנורים, סנים-רו. כי פקחת עיניהם הוא סיתום, כנודע. ואזי עשו להם חגור, חג-ור. כלומר, נפלו כל מדרגת החגים. והוא בחינת אזור, אז-ור. ועשה להם הקב"ה כותנות עור, ע-ור. ואזי שמעו את הקב"ה מתהלך לרוח היום, רוח, ר-ח, כנ"ל. ואזי נסתרו מפניו ית"ש, ונעתקו ממדרגת פנים למדרגת אחור, אח-ור. וחל בהם חרון אף ה'. חרון, חן-רו. נאבד החן. ונסתלק בחינת ברוך, כך-רו. ונגלה בחינת ארור, אר-ור. ונשתנה ממתת חסד למדת גבורה, גבה - ור. גבור, גב - ור, בחינת האחורים של ו - ר, היפך אור, א - ור, כנ"ל, בחינת פנים של ו - ר. ויר, גימט' גבורה. וזהו עצי ברוש, רו - בש, עצים חזקים בבחינת גבורה.

ותחילת התיקון בר"ה כנ"ל, ימי רצון, רו - צן. זכרון, תרועה, זכן - רו, שופר. ונמשך ביה"כ, תבא האם ותקנח צואת בנה, חטא העגל, שור, ש-ור. ע"י גורל, גל-ור, גילוי ותיקון בחינת ו-ר. גורל לעזאזל, וגורל לה', שהוא בחינת יעקב, עונות - תם, כמ"ש חז"ל, הנקרא ישורון, ישון-רו. לעומת אוה"ע, בחינת עם הדומה לחמור, חמ-ור. ונשמע קולו של כהן עד יריחו, יחי-רו. ומקום העבודה בהר

המוריה, מיה-ור. ואזי מבורר, בר-ור, חלקו של יעקב שנטל את הבכורה מעשו, בכור, בכ-ור. וביהמ"ק נקרא צואר, צא-ור. בו יוצא ונגלה תיקון ו-ר. ושלמות התיקון ביה"כ ע"י קטורת, שנכנס לפני ולפנים. קטורת, קטת-ור. וביה"כ מאיר י"ג מידות של רחמים, ובפרט מזל נוצר, נץ-ור. ונגלה במקום בלוחות ראשונות, זכור, זך-ור. שמור, שם-ור. ועומק התיקון, כי נגלה המקור, קם-ור. והשורש, שש-ור. והוא תיקון הגבורה, כנ"ל. ויה"כ כפורים. פור, פ-ור.

ושלמות התיקון קו אמצע, קור וחום, קצוות. רויה, אמצע, רו-יה. וזהו שמתפלל כה"ג בצאתו מקה"ק ביה"כ, שתהא שנה זו שנת רויה. ובחינת רויה זו, היא תורה אור, כנ"ל.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אור, רוח, אומר, אופיר, אוצר, אוריאל, אוריה, אורים, אורך, אושר, אזור, אחור, אחשורוש, אליצור, אסור, אפריון, ארון, ארור, ארמון, ארנון, אשור, שור, תרועה, בחור, בור, גורל, גבור, גור, גרון, דור, בוקר, בורא, חמור, חרון, חרוז, חרוץ, טהור, יריחו, ישרון, ירמיהו, בכור, כושר, כיור, כנור, מוסר, מישור, מגורה, מרום, צור, מצור, נותר, נעורים, סנורים, עבור, עור, פרוו, צואר, צוער, ערוץ, קיטור, ראשון, ברוך, רות, רוק, ברור, רחוב, רחוק, רצון, שופר, שמור, שרון, תורה, תנור, יתרו, תרומה, גדוד, גרוש, גרשון, גראון, דריוש, זכרון, זרוע, חגור, מוריה, מנורה, נורא, סופר, פעור, פור, צפור, הריון, שוטר, שריון, חבר, חוקר, חור, חצוצרה, חורש, חרון, חרמון, טהור, ירוק, ירושלים, זכריהו, בוצר, כור, כורש, כרוב, גרשום, מורג, כידור, ראובן, רויה, שבור, תרופה, קטורה, קטורת, מקור, שורש, שמרון, תור, נבוכדראצר, נוצר, נור, נחור, עפרון, ערוה, ערבון, פוטיפר, פורים, פדהצור, צוריאל, רבוע, רוכל, רחוב, רכוש, רימון, רעואל, רעות, רמליהו, שחור, שבור, תבור, ברוש.

ר-ש

ובקומת המוחין מקור הנטיה לצדדים הוא בדעת המכרעת לצד אחד, אולם בדעת המחברת, הוא גילוי קו האמצע שמחברם. וסילוק הדעת מוגדר כשיכור, ע"י שכר, כ-שר, והיינו שנחסר בחינת שרוך, שכר, להעמידו על קו האמצע. וכבר אמרו רבותינו, ששורש הקלקול והשבירה הוא בדעת. שבר, שר-ב, היינו שנוטה מן שר-ישראל, כנ"ל, לב' צדדים. ולכך אף ההארה בעוה"ז אחר הקלקול, הוא ע"י החמה, ותחלתו עלות השחר, שר-ח, והוא בצורת קרניה מפצילות לצדדים, ולא באופן של חמה בתוקפה שעומדת בצהרים בראש כל אדם באמצע הרקיע, אלא תחלה בנטיה לצדדים, ולכך זורחת במזרח ושוקעת במערב, שכל צורת הילוכה, צדדים.

ובהרחבה יותר, צורת הגוף, יש בה אמצע ונטיה לצדדים, גוף ושתי ידיים, וכן שתי רגלים. אולם בגולגולת, ראש, א-רש, אין בגלגל נטיה לצדדים. ובעומק זהו "גלגל" חמה, אולם מצד מקום הילוכה, הולכת בצדדים. ומן הגלגלת יוצא שערות, שער, ע-שר, ושערות הגלגלת מקיפים את הראש אולם מ"מ נוטים בעיקר לאחור, ולהיפך שערות הזקן בפנים. ובשערות נגלה "שורש" לצדדים שהוא פנים ואחור. אולם עיקר הצדדים הם דרום וצפון, ימין ושמאל, וזה נגלה בפאות שמקומם בצדעים, סמוך לאזן. וכאשר נפגם כח זה, נקרא חרש, ח-רש.

וכבר אמרו חז"ל תירוש, לא זכה נעשה רש, זכה נעשה ראש, בחינת גלגלת, כנ"ל.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: ברוש

ישראל, שר-אלי. רש-שר. הנה יש קו אמצע ויש נטייה לצדדים. קו אמצע הוא בחינת יושר, ישר, י-שר. ונטיה לצדדים, לימין ושמאל. שמאל, בחינת רש, בחינת שאר, שארית, שר-א. עני. ונטיה לימין, עושר, עשר, ע-שר. והוא בחינת שררה. שרה, שר-ה. והעמדה על קו האמצע לבלתי נטות לצדדים, נגלה בעץ ברוש, בו - רש, חזק ובלתי נוטה לצדדים, והוא בחינת שמר, מ-שר. וזש"כ באדה"ר קודם החטא שהיה במדרגת האלקים עשה את האדם ישר, וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה (בראשית, ב, טו), והיינו לשמור על היושר. וכן בחינת שוטר, שטר, שר-ט, שומר לבלתי נטות ימין ושמאל. והנוטה מכך נקרא רשע, רש-ע.

ובעומק, מצד נשמתו, ויפח באפיו נשמת חיים, הוא במדרגת יושר, אולם מצד גופו, בשר, ב-שר, יש בו נטיה לצדדים. והנקבה שנבראה מן הצלע, מן הצד, בהתחברותה לאדם כתיב (שם, ב, כב) והיו לבשר אחד. אולם לעצמה היא נוטה לצד שמאל, אש, שרף, שר-ף. וכאשר נפרדים ע"י גט, זהו גרש, ג-רש. ובנטיה לימין בחינת עשירות כנ"ל, הוא בחינת ריבוי, והוא בחינת השרץ השרץ על הארץ, שרץ, שר-ץ, השרצה, מהותה ריבוי. וכמ"ש (שם, ט, ז) ואתם פרו ורבו שרצו בארץ ורבו בה. והנולד "יורש" את החי. ירש, י-רש.

ובקומת אדם הנטיה לצדדים בסוף הוא ע"י הרגלים, שבכוחם להוליך את כל הגוף לימין או לשמאל. ובמלאכים כתיב ורגליהם רגל "ישרה", אולם באדם כתיב רגליה יורדות מות, והיינו נטיה לצדדים, היפך ארח מישר. וכמ"ש משלחי רגל השור והחמור, שור, שר-ו, ובפרטות החמור נוטה לצד ימין והשור לצד שמאל. ועל שקר אמרו שאין לו רגלים, שקר, שר-ק, כי אמת קו אמצע, והשקר נוטה לצדדים, ואין לו רגל ישרה, אלא רק רגל שנוטה לצדדים. אולם בתיקון נאמר (בראשית, מט, כא) נפתלי אילה שלוחה (קלה ברגליה לרוץ) הנתן אמרי שפר, שר-פ. וזהו שנותנים על הרגלים נעלים ובהם שרוך נעל, שרוך, שר-ו, והשרוך מהדק את הנעל היטב לרגל לבלתי נטות לצדדים, אלא מהדקה ועי"ז דבקה בקו האמצע. וזאת ע"י קשר, ק-שר.

ו-ש

ושלמות הארה זו מתגלה בירושלים, ירלים-שו. ועליה נאמר שוש תשיש העקרה בקיבוץ בניה (שושנה, כנ"ל) לתוכה. שוש, שו-ש. ונמשך כפורים, שושן, שו-שן, ע"י שתיית יין, תירוש, אשכול, כנ"ל. וזהו ביטול ושתי, וש-תי. ושלמות שתייה זו ביין ישן נושן, נן-שו. ומידת חודש אדר, שחוק, שו-חק. ויה"כ כפורים, בעשור לחודש, עשור, ער-שו. וניתנו בו לוחות שניות שכתוב בהם "שמור", שו-רם.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: שופר, מתושלח, כוש, אשור, שרוג, שרוך, שלום, עשו, שוח, יושב, אבשלום, אושר, אחשורוש, אנוש, אשדוד, שוה, שחור, אשכול, אשקלון, אשתאול, התשחווה, יתוש, אלוש, אישון, הושע, יהושע, בוש, חשבון, ירושלים, ישועה, ישימון, כישור, לשון, לבוש, שורה, קדוש, ראשון, רכוש, שאול, שאון, שברון, ברוש, שוא, שואה, שוט, שולמית, שום, שטר, שול, שונם, שוק, שור, שושן, שוחק, שלו, שושנה, שלוש, שמונה, שמור, שמועה, שמעון, שמרון, שממון, שועל, שרון, גרושה, דריוש, דישון, גרשום, שונה, שמואל, חבוש, חורש, יאשיהו, יהושפט, יואש, יקוש, שובב, ישורון, כורש, כמוש, מלקוש, שבועה, מוקש, נושן, עונש, כישון, עשוק, צורישדי, קישון, קשור, שבואל, שבו, שבור, שבלול, שבתון, שדיאור, שובל, שונא, שוקק, שוש, ושתי, שעורה, שעשוע, שקול, שרוף, שריון, שחוט, שתול, תירוש, שואב.

ש - ו, לשון של שווה, השתוות. ובקלוקל, עשו, ע-שו, מתנגד להשתוות דקדושה. ואמרו חז"ל, עשו הוא שוא שבראתי בעולמי, שוא, שו-א. והנה עשו, אדום, ואמרו חז"ל האי שחור אדום הוא אלא שלקה. שחור, שו-חר. ואמרו חז"ל ד' שמות, אדם (אדום, שחור, כנ"ל), איש, גבר, אנוש, אן - שו. ובעשו נופל אנוש לאישון, אין-שו, איש קטן. וכח של האש שבאיש ובאנוש, שורף, שו-רף.

ואמרו חז"ל (סנהדרין, לח, ע"א) אחור וקדם צרתני, אם זכה קדם, ואם לאו אחור, ואומרים לו יתוש קדמן, יתוש, ית-וש, וזה קאי על עשו. ולכך דחק לצאת ראשון לפני יעקב, שיהיה בחינת קדם, ראשון, שו-ראן. אולם הוא בבחינת בכור שוטה, שו-טה. ונצרך שוט להלקותו, שו-ט. ונלקה ע"י ברוש, שו - בר, ברוש לשון ראש, ראשית, עשו היה ראשית, בכור, אולם נלקה על ידו, על ידי עץ ברוש. והמשיך מלחמה זו שרו של עשו, שנגע בירכו של יעקב, שוק, שו-ק. ושורש יניקתו של עשו, כנודע, מעולם השבירה, שבור, שו-בר. בחינת שיממון, שו - מימן. וניצוצות הטוב שבו הם בחינת שלום, כמ"ש הראשונים עשו בגימט' שלום, שו-לם. ושטנו של עשו, יוסף, בחינת שור, שו-ר.

ושורש החטא בפועל בתחילה אצל אדה"ר, שאשכול ענבים סחטה לו חוה, תירוש, תיר-וש. אשכול, אכל-שו. ואזי מאכילה זו כתיב ביה "ויתבוששו", בוש, בה-שו. ויצא לו מדרך הישר. יושר, שו-יר. לחשבונות רבים, חשבון, שו-בחן. ואזי נתקן לו בגדים, לבוש, לב-שו. וירד ממדרגת זנב לאריות, ונעשה ראש לשועלים, שועל, שו-על.

ואזי בתיקון, בו ביום, ר"ה, מצות תקיעה בשופר, שו-פר. והוא בחינת "מכדי שקולים הם ויבואו שניהם". שקול, שו-קל. ואזי משתווה הראשון, ראן-שו, ראש, עם הרגל, בבחינת שרוך הנעל, שרוך, שו-רך. בבחינת ראשיכם וגו', ושואב מימך, שואב, שו-אב.

ועיקר תיקון זה בישראל, ע"י יעקב היפך עשו, הנקרא ישורון, שו-ירון. וע"ש כן נקראים ישראל שושנה, שו-שנה. "וישראל קדושים הם" כמ"ש חז"ל, קדוש, קד-שו.

מדור
קבלה

בלבביפדיה קבלה
ברוש
מילון ערכים בקבלה
ברוש

בלבניפדיה קבלה

ברוש

אור א"ס

כתב בתורה אור (חב"ד, פ' אחרי מות) וז"ל: "אמר הקב"ה (אני כברוש רענן) אני הוא שנתלבש במעשה התחתונים כברוש רענן, ע"י כפיפת קומתו כביכול (עין ערך קטן עתיק), שע"ז תתעלה נפש האדם בעילוי אחר עילוי לאור באור א"ס ב"ה", עכ"ל, ובדרך רמז, כתיב (בראשית ב, ה) ה' אלקים על הארץ, בגימט' באש וכן בגימט' ויש ה' עמנו. וכן בגימט' אלקים קדוש הוא.

צמצום

חלל הפנוי. ברוש בגימט' מחללת עה"כ. וכתב בליקוטי מוהר"ן (תורה יח) וז"ל: "בירשא", זה בחינות אמונה, כמאמר (מגילה י ב) תחת הנעוצין יעלה ברוש, זה מרדכי, ונקרא יהודי ע"ש שכפר בעכו"ם כמאמר (שם יג) כל הכופר בעכו"ם (היינו כופר בחלל) נקרא יהודי, עי"ש. וכתב המאירי (יומא לד ב): "קלפי הוא כלי עץ "חלול", אשתורע, קורין אותו בערבי בקס, והוא בלשון עברי ברוש", עכ"ל.

ועוד. חוק גבול שם לים. והוא החול. וכתב רש"י (פסחים דא) וז"ל: "סנאים שעל שפת הים ברושים הם במקומות אחרים, ולשון זה הגון, סנה בלשון ארמית אסנה ברוש ברותים, עכ"ל", וכן ספינה מלשון ספון צמצום, הסתרה, פעמים עשויה מברושים, עין יחזקאל כז ה, ובמצודות דוד שם.

ועוד. מחיצה. ברוש בגימט' תחשים, ובדין לעשות מחיצה מברושים.

קו

קו. דק. ארז הוא דק. עין תורה אור (חב"ד, פ'

אחרי מות).

ועוד. דבק בגימט' קו, כי הקו מדבק א"ס עם א"ק, וכתב הגר"א (הושע יד ט) על הפסוק כברוש רענן, שהוא סוד דבקות הנברא בו ית"ש עין שם.

ועוד. יושר. ג' קוים, שינוי. קו אחד סוד ההשתוות, וכתב האברבנאל בפסוק בהושע כברוש רענן, שהוא סוד ההשתוות שתמיד רענן ואינה משתנה.

עיגולים

חומה סביב. וכתב רש"י (תהלים יח ל) וז"ל: "ובאלהי אדלג שור- כשבא להלחם על יבוס (יבוס מלשון י- סוב) ואמר כל מכה יבוסי יהיה לראש ושר (דה"י א יא) הביא יואב ברוש רענן וכפפו ונתלה בו ועלה על החומה וכו", עכ"ל. ודרך רמז, מוסבת, גימט' ברוש. וכן בגימט' העגלת.

יושר

עיגולים השגחה כללית, יושר השגחה פרטית, כנודע. וז"ל המצודות דוד (הושע יד ט): "אני כברוש רענן, ר"ל כמו ברוש הלח והרטוב שכופפין ראשו אצל שרשיו, כן אני שוכן מרום ואני משפיל עיני להשגיח בך וכל פרי הצלחתך נמצא לך ממני", עכ"ל.

שערות

עשו איש שעיר, בחינת אדם בליעל, כנגד יעקב. וכתב ביה ופרקת עולו מעל צוארך, ברוש בגימט' אנשי הבליעל, ברוש בגימט' את יום אדום.

כחניתות המחודדות בראשון, כבר הושם שם הסם הממית וכו", עכ"ל. ובתיקון, ברוש בגימט' סלחתי.

עתיק

כתב בליקוטי מוהר"ן (תורה ס') וז"ל: "תחת הנעצוץ יעלה ברוש- זה מרדכי (מגילה י' ע"ב) ומרדכי הוא בחינת רב חסד, כי הם במספר השוה, שהוא בחינת עתיק", עכ"ל, עי"ש. וכתב בליקוטי תורה (חב"ד) אחרי מות וז"ל: "אני כברוש רענן- פירוש, ברוש הוא ארז דק שיכולין לכוף ראשו לעיקרו ואח"כ כשחוזר לקדמותו הנה הוא מעלה את הדבר הניתן עליו כשהיה בכפיפתו לגבהו למעלה מאוד", (עין ערך קטן עיגולים) עי"ש. ועין עוד בדבריו ליקוטי תורה, דרושים ליוה"כ.

אריך

י' מיני ארזים, והגבוה שבכולם ברוש, בחינת אריך, יושר בכל הקומה. וז"ש כרות קומת ברוש בקש אגגי בן המדתא, אולם הגר"א במלכים, ס"ל שארז גבוה מברוש, אולם ברוש רחב יותר מארז.

אבא

מרדכי, יסוד אבא, כמשה, כנודע. עין שער הכוונות ופע"ח, פורים. ועין קדושת לוי, קדושה שניה, פורים. ואמרו (מגילה י' ב) תחת הנעצוץ יעלה ברוש וגו' (ישעיה נה יג) תחת הנעצוץ, תחת המן שעשה עצמו ע"ז, דכתיב ובכל הנעצוצים ובכל הנהלולים, יעלה ברוש, זה מרדכי שנקרא ראש לכל הבשמים, שנאמר ואתה קח לך בשמים ראש (שמות ל כג) והבן אבא- ראש. ומצורף לאסתר הנקראת אילת השחר, שחר, גימט' ברוש. וכתב בקהלת יעקב (ערוך ברוש) וז"ל: "ברוש, סוד מוחין דגדלות ודקטנות, ה' אלקים, ב' אלקים דקטנות דעיבור, וג' דיניקה וג' הויות דגדלות, גימט'

אזן

כל דבר שמקבל הקול נקרא אזן, והבן. ואמרו (זה"ק יתרו, פ"ב ע"א) קול ה' שובר ארזים (תהלים כט) זה קשת שמשברת עצי ארזים ועצי ברושים.

ובדרך רמז, כתיב (מלכים ב י"ז ז) בו רוח ושמע שמועה, ר"ת ברוש. ועוד, כתיב (יחזקאל מ ב) ראה בעיניך ובאזניך שמע, ר"ת ברוש. וכן כתיב (משלי כב יז) הט אזנך ושמע, גימט' ברוש. וכן גימט' אזן משמע (קהלת א ח) ובקלקול ברוש בגימט' חרש.

חוטם

בשם. ואמרו (מגילה י' ב) יעלה ברוש, זה מרדכי, שנקרא ראש לכל הבשמים, שנאמר (שמות ל כג) ואתה קח לך בשמים ראש. ועי"ז ממתיק הכעס בבחינת מש"כ (תהלים ב יב) יבער כמעט אפו, בגימט' ברוש. וכן בגימט' (שם סט כה) זעמך וחרון אפך.

פה

כתיב (מיכה ו יב) שקר ולשונם רמיה בפיהם, ר"ת ברוש ובתיקון כתיב (ישעיה סג א) אני מדבר בצדקה גימט' ברוש.

עינים שבירה

חרוב- חורבן, וכתב בליקוטי מוהר"ן (תורה ס) וז"ל: "חזיה לההוא גברא דנטע חרובא, א"ל וכו', פשיטא דחית ע' שנין ואכלתה מיניה". חרוב, זה בחינת זקן, עתיק, כי חרוב הוא ברושים", עכ"ל, עי"ש. ועין שם בתורה יח. ועוד. ברוש אותיות שבר- ו'. שבור. וברוש בגימט' אחרי הפרד, וכן בגימט' רגום ורגמו. וכן בגימט' מוקש הוא לך. וכן בגימט' יום מותו. וכן בגימט' בני מות. וכן בגימט' הנני מביא עליך חרב. וז"ל המצודות דוד (נחום ב ד): "והברושים הרעלו- ר"ל המקלות של ברוש העשויות

וכתב בישרש יעקב (ערך ברוש) וז"ל, ברוש ר"ת בית ראשון ובית שני, עי"ש שהם בחינת אמא עילאה ואמא תתאה. ועוד. נקבה, בור נוקבתם. ברוש אותיות בור-ש. וברוש בגימט' בנות האדם. ובגימט' בת מלך היא.

כתר

רצון- חפץ. וכתוב (מלכים א ה כב) אני (חירם) אעשה כל חפצך (שלמה) בעצי ארזים ובעצי ברושים. וברוש ר"ת שבע רצון ומלא ברכת (דברים לג כג) וברוש בגימט' לא יפלא ממך דבר (ירמיהו לב יז).

חכמה

כתר וחכמה, ב' ראשים, כנודע. בראשית, ב-ראשית. ואמרו (זוה"ק בראשית קסג ע"א), ברושים, אל תקרי ברושים אלא בראשים, עי"ש וכתב בבאור שמות נרדפים (אות א', ערך ברוש ארז) וז"ל: "ברוש- אלו הת"ח", עכ"ל, עי"ש וכן הוא בכד הקמח, ערך אבל. ברוש בגימט' כחכמתך.

בינה

סוד שירה וזמרה. וכתב רש"י (שמואל ב ו ה) בכל עצי ברושים- שמתקנים מהם כלי זמר, עכ"ל. וכתוב (ישעיה יד ח) גם ברושים שמחו. ועוד, נדר, נדר נדר, בגימט' ברוש.

ועוד. סיני. בינה. סיני- סנה. ועין ר"ח ע"ז כב ב, וז"ל: "אכרתא ברוש, קשייתא דאסנא, פירוש גרענים של סנה", עכ"ל. אולם יעוין רש"י פסחים ד א, ד"ה אכיף ימא שמשמע שאינו כן. ועוד. לב. וכתב רש"י (זכריה יב ב) וז"ל: "רעל, לשון שממון, אוטם הלב והאברים שאין להם כח באדם, כמו (נחום ב) הברושים הרעלו", עכ"ל. ברוש בגימט' ובחנת לבי. ועוד. תשובה. ברוש אותיות שב- רו. ועין יסוד העבודה, ח"ג פ"ח.

ברוש. ועל כן ברוש ר"ת בחינת רחמים ודין שבמוחין, עכ"ל, עי"ש.

וכתב הר"ש משאנץ (נגעים פרק יד משנה א) וז"ל: "אברות- ברוש, מין ארז, כדאמרינן בפרק המוכר את הספינה (פ א) דעשרה מיני ארזים הן, ברוש- ברתא", עכ"ל. אברות, אב- רות.

אמא

אמא משפלת ומכופפת קומתה לז"א ונוק'. וכתב רש"י (הושע יד ט): "אני כברוש רענן- אני לו נכפף להיות אוחז ידו בי כברוש רענן הנכפף לארץ שאדם אוחז בענפיו, כלומר אהיה מצוי לו", וז"ל רש"י ביומא (לז א): "אשכרוע ברוש". מלשון אש- כורע. ודו"ק. וכאשר זהו השפלה דקלקול, זהו הפלה, וכתוב (בראשית לח ה) והיה בכזיב בלדתה אותו, גימט' ברוש. ועוד. כתב בישרש יעקב (ערך ברוש) וז"ל, ברוש גימט' פרצוף אימא, עי"ש.

ז"א

אמרו (זוה"ק בראשית קסג ע"א) חסידה ברושים ביתה, באנון שית בנין עלאין, שית סטרין דעלמא, כמה דאיתמר, עי"ש. וברוש גבוה מכל הארזים, מצח, מעלה. וכתוב (דברים לג כו) רכב שמים בעזרך וגאוותו, ר"ת ברוש.

נוק'

בית. וכתוב (תהלים קד יז) חסידה ברושים ביתה. וז"ל רש"י (דה"י ב ג, ה): "ואת הבית הגדול חפה מבפנים כל הבית זהב טהור, חפה עץ ברושים, שכל הבית הדביר וההיכל צפה מתחילה עצי ברושים, ואח"כ ויחפהו זהב טוב על קירות הברושים", עי"ש.

ועוד. דלת. וכתוב (מלכים א ו לד) ושתי דלתות עצי ברושים וגו'. ואמרו (ר"ה כג א) אמר רב יהודה, ד' מיני ארזים הן ארז קתרוס עץ שמן וברוש (עי"ש שיש מ"ד י' ארזים). ואמרו (ב"ב פ ע"ב) ברוש- ברתי, מלשון בת, נוק'.

דעת

עץ הדעת טוב ורע. ומצד הרע יש רקבון ונגלה בפרט במת, שקוברים אתו רקב-קבר, וכאשר נבדל הרע, ומצטרף הטוב שבדעת לעץ החיים, ואזי וחי לעולם, ואין בו רקבון. וכתב בפרוש על הערוך (אות א' אבילנא) וז"ל: "פירוש בלי, כלים עשויים ממין ברוש לא ירקב", עכ"ל ולכך עשה שלמה את ביהמ"ק, מעצי ארזים. עין ערך קטן בית. ברוש בגימט', ה' יתן הטוב (תהלים פה יג).

גבורה

אש. וז"ל המצודות דוד (תהלים קב יז): "ברושים ביתה- מקום מדורה על הברושים", עכ"ל. ברוש בגימט' כי כלו בעשן וביצחק כתיב (בראשית כב ג) לעלה על אחד ההרים, בגימט' ברוש, שהיא גבוה מכל הארזים, גבורה, גבוה-ר. וכן יצחק בן אברהם, גימט' ברוש. וכן בגימט' עולה וכליל אז יעלו על מזבחך (תהלים נא כא)

תפארת

פאר- ת"ת, וכתוב (ישעיה ס יג) ברוש תדהר ותאשור יחדו לפאר מקום מקדשי. בבחינת יעקב קראו בית, יעקב חבל נחלתו וכתוב (תהלים) חבלים נפלו לי בנעמיים (אף נחלה שפרה עלי וזהו נחלת ביהמ"ק) בגימט' ברוש. וכן ברוש בגימט' נחלתך.

חסד

אמרו חז"ל, ואין ברוש אלא אברהם, שהוא "ראש" לאבות (ילק"ש, אסתר, פ"ו, רמז תתרנז) וברוש בגימט' "נפלה על אברהם" (תרדמה, בראשית טו יב), והינו בת בארמית שינה, וזהו חסד- חסידה, עת לאהוב גימט' ברוש. וכתוב (תהלים קד יז) חסידה ברושים ביתה, ואמרו (זוה"ק פנחס ריז ע"ב) חסידה, ברתיא דאברהם אבינו דאקרי חסיד, ועביד חסד עם כל בני עלמא, בגין כך אקרי חסידה, ברושים ביתה, בין דרעי עלמא יתבא. וזהו התפשטות הארת החסד במלכות. ומאידך כתב הרמ"ק (ספ"י פ"ג) וז"ל: "החסד בבינה חסידה ברושים ביתה, וכו', והיא חסידה, אע"ג דדינין נפקין מינה, עיקרה רחמי". ברוש בגימט', מפני אריה לימין.

נצח

נו"ה, רגלים. וכתוב (ישעיה ס יג) ברוש תדהר ותאשור יחדו לפאר מקום מקדשי ומקום רגלי אכבד. וכמ"ש והארץ הדום רגלי. ועוד. מקלות מברושים. הם כלי מלחמה. עין נחום ב ו, ובמצודות דוד שם.

הוד

הוד והדר. וז"ל המצודות דוד (שה"ש א יז) קורות בתינו ארזים- מעצי ברושים הנחמדים למראה העין, עכ"ל.

יסוד

עושה פירות, וכן יוסף- יסוד, (יוסף- שור, ברוש, ב-שור), אפרים, מלשון פרו, וכתוב (הושע יד ט) אפרים מה לי עוד לעצבים וגו', אני כברוש רענן ממני פריך נמצא. ועין זוה"ק ויחי רכו ע"ב. אולם בסתמא ברוש אינו עושה פירות (עין מצודות ציון, ישעיה, מא יט) ובדרך רמז, ערלים היו כי לא מלו, בגימט' ברוש.

מלכות

כתב רש"י (זכריה יא ב) וז"ל: "הילל ברוש כי נפל ארז- שהוא גדול מן הברוש, היללו השלטונים, כי נפלו המלכים מעכו"ם", עכ"ל. וכתב באמרי נעם (ליקוטים לפורים, אות ב') ומלכותו, עולה בגימט' ברוש.

נפש

כתב בתורה אור (חב"ד, אחרי מות) וז"ל: "כך אמר הקב"ה אני הוא שנתלבש במעשה התחתונים כברוש רענן, ע"י כפיפת קומתו כביכול, שע"י זה תתעלה נפש האדם בעילוי אחר עילוי לאור באור א"ס ב"ה, והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' ממש", עכ"ל. וברוש בגימט' ובכל נפשך (דברים ד ט).

רוח

ז"ל המצודות דוד (זכריה יא ב): "הילל ברוש- אתה אילן ברוש עשה יללה, כי הארז נפל ע"י הרוח הנושב, ואיך א"כ תעמוד אתה מול הרוח", עכ"ל.

נשמה

נשמה אותיות משנה. וכתב באמרי נעם (פורים) וז"ל: "ס"ת של הנעצוץ יעלה ברוש, שצה, עולה משנה, ע"ד הכתוב במרדכי (אסתר י, ג) משנה למלך אחשורוש, והוא הרמוז בלשון תחת הנעצוץ, הינו אותיות שהם מתחת של התיבות הללו", עכ"ל.

חיה

כתב אברבנאל (נחום ב ב) וז"ל: "הברושים על החניתות, שהם מעצי ברוש, והיו מחודדים בקצוותם ומיובשים בתנור והיו נותנים סם המות בראשם להמית בהם כשיתקעום בבשר החי", עכ"ל. וברוש בגימט' כל נפש החיה (בראשית א כא).

יחידה

כתב הרמח"ל (נביאים) וז"ל: "יעלה ברוש- שר"ל ב' ראש (עין ערך קטן אבא) שהם התריין משיחין שהיו לישראל במצרים, שהם משה ואהרן", עכ"ל. ולעת"ל הם תרי משיחין, בן יוסף ובן דוד.

מילון ערכים בקבלה

ברוש

אביא זרעך (ישעיה, מג ה) וע"כ קראם הקב"ה בנים, שנאמר בנים אתם לה' אלקיכם, עכ"ל. וכן ביאר ברדב"ז (מצוה ססא- מצודות דוד- שלא לסרס זכר, ועין עוד בדבריו שה"ש ד טו) וז"ל: "בסוד וצדיק באמונתו יחיה, שהוא משפיע ומקבל, ומשם הנשמות נולדות, כדאיתא קודש ישראל לה' ראשית תבואתה בה"א, כלומר תבואת ה', וכתוב אני כברוש רענן ממני פריך נמצא, ולכן נקרא רענן, לפי שמוציא תמיד פירותיו, כדאיתא, ולא ימיש מעשות פריי", עכ"ל עיי"ש. ועין עוד, תולעת יעקב, סדר תפלת ערבית, סתרי חג השבועות, וסוד המילה. והאריך בענין זה בשל"ה בכמה מקומות.

וקטן אינו מוליד, גדול מוליד, וכתב בקהלת יעקב (ערך ברוש) וז"ל: "סוד מוחין דגדלות ודקטנות, ה' אלקים, ב' אלקים דקטנות דעיבור, וג' דיניקה, וג' הויות דגדלות גימט' ברוש, וע"כ ברוש ר"ת, בחינת רחמים ודין שבמוחין, וכו'. גם י"ל ברוש הויות דקטנות בלבד, אלקים בריבוע ובמילוי ודיין וח' אותיות המילוי גימט' ברוש, וזה הילל ברוש כי נפל ארז, ה"ס מוחין דגדלות" עכ"ל. והך שנתבאר שיש ב' בחינות בברוש, א' גדלות, ב' ראש, דקטנות, בו- רש, ודו"ק.

ויתר על כן כתב רמח"ל על הפסוק תחת הנעצוץ, (נביאים אות ו) וז"ל: "יעלה ברוש, ר"ל ב- ראש, שהם תרין משיחין שהיו לישראל וכו' עכ"ל עיי"ש. ועין עוד ישרש יעקב ערך ברוש, בחינת ב' הבחינות הללו, בכמה אנפי.

אמרו (זוה"ק ח"א רכו ע"ב): "בעצרת על פירות האילן, פירות האילן פירות האילנות מיבעי ליה, מאן פירות האילן, אלא דא הוא אילנא רברבא ותקיף לעילא, פירות האילן, כמו דכתיב (הושע יד ט) אני כברוש רענן ממני פריך נמצא". וא"כ זהו בחינת יסוד, וכמ"ש ברקאנטי (בראשית), וז"ל "ומשם משתלשלות ליסוד עולם, שנאמר אני כברוש רענן ממני פריך נמצא", עכ"ל.

אולם צ"ב, שברוש ממיני ארזים הוא שאינו נותן פירות. אולם ביאר ברקאנטי (אמור) וז"ל: "יש מפרשים, כי הלולב רומז ליסוד עולם, ועליו נאמר אני כברוש רענן ממני פריך נמצא, כי משם פורחין הנשמות שהם פירותיהן של ישראל, ומקרא מסייען, שנאמר צדיק כתמר יפרח", עכ"ל, וא"כ לולב הוא ברוש, בו יש הן פירות רוחניים, הנשמות, והן פירות גשמיים, תמר. ונראה שנקרא ראש, בבחינת מש"כ, צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגא, והברוש מין ממיני ארזים הוא. ולשון בו- ראש, תמר- ת- רם, כתמר ישגא.

ובשורש, כי טיפות ההולדה באות מן המוח, ראשית, וכמ"ש (שם, כי תצא) וז"ל: "נפשותיהן של ישראל נאצלות ממקור הקדושה, ז"ש (ירמיה ב ג) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, וכתוב אני כברוש רענן ממני פריך נמצא, שהרמז בו על אצילות נפשותיהן של ישראל ממקור הקדושה, שנאמר קדש ישראל לה'. ואמרו בו רענן, כי מוציא תמיד פירותיהן, כענין ממזרח

מדור ארמית

מילון ערכים בארמית
ברוש - ברתי - ברתי - אבנא -
אלטין - אספנדמון - קלפי - בירון - סנה

מילון ערכים ארמית

ברוש-ברתי-ברתא-אבלנא-אלטין-

אספנדמון-קלפי-בירון-סנה

ברותים, לפי שלהקרות צריכים עץ גבוה, ולרהיטי הבית ראוי יותר העץ המשובח בחזקו ובתארו, והוא הברוש, עכ"ל.

וכתב הרמב"ם פירוש המשניות, (יומא פ"ג מ"ט) וז"ל: "קלפי- הוא כלי עץ חלול, אשכרוע, קורין אותו בערבי אלבקס, והוא בלשון עברי ברוש, עכ"ל. עין רש"י, יומא לז א, ד"ה קלפי.

וכתיב (ישעיה מא) ברוש, ובתרגום- בירון, ונראה שהוא מלשון בירה, כי לרוב חשיבות הברוש משתמשים בו לבירה, כמ"ש (כנ"ל) רהיטנו ברותים.

ומצד הקלקול כתב רש"י (פסחים ד א) וז"ל, ברוש- ברותא, עכ"ל. ברושים ברותא הם, דבר שאינו מתוקן מלשון לבר, לחוץ, היפך בירה, מקום מבורר ונאה.

וכתב המהר"ל (ר"ה כג א) שד' מיני ארו שחד מהם הוא ברוש, שורשם, בנהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, עי"ש, וזהו ברוש, לשון ראש- ראשם, ולשון בר, ומשם יפרד, נפרד ונחלק לבר, לחוץ.

וכתב רש"י (פסחים ד א, ד"ה אכיף) וז"ל: "סנה בלשון ארמי אסנה, ברוש בורתא, עכ"ל. ועין חת"ס שם. והבן מאוד ששורש של הברוש בסנה שאינו אוכל, חזק ותקיף, ודו"ק.

אמרו (ר"ה כג א) ברוש- ברת, ואמרו (ב"ב פ ב) ברוש- ברתי. וכתב בערוך ערך ברת, וז"ל: "כארזים עלי מים, תרגום ירושלמי דמין ומנטלין בביתא. בכל עצי ברושים ובכינורות, תרגום ביתן, עכ"ל. וכתב (שה"ש ז, א, ז) רהיטנו ברותים וכתב במחברת מנחם, ערך ברת, וז"ל: "ממיני ברושים הוא, עכ"ל. עוד כתב בערוך ערך אבלנא, וז"ל: "א"ב פירש בלי, כלים עשויים ממין ברוש לא ירקב, עכ"ל. ולכן עשה שלמה רצפת קרקע ביהמ"ק וכן דלתות ההיכל מעץ ברוש, שהוא מתקיים ובלתי נרקב. היפך ברוש אותיות שבור.

עוד כתב בערוך ערך אלטין וז"ל: "אלטין- בהגדת ילמדנו, תנחומא פרשת ויקחו לי תרומה, ברוש אלטין, א"ב, פירוש, בלשון יוני מין ארו מעץ שמן, עכ"ל.

עוד כתב בערך אספנדמון, וז"ל: בהגדת ילמדנו בויקחו לי תרומה, ברוש אלטין תדהר אספנדמון, א"ב בלשון יוני מין ארו, עכ"ל. ומבואר שלא רק שלמה לקח ברוש לצורך בנין המקדש, אלא אף במשכן כבר היה עצי ברושים, ודו"ק.

וכתב בבאור שמות נרדפים שבתנ"ך, (ערך ארו- ברוש) וז"ל: "והברוש משובח הוא בעצם עצו כחזקו וכתארו, עכ"ל, עי"ש, ולפ"ז לקחו למשכן עצי ברוש, הן מצד חוזק שלא ירקיבו, הן מצד תוארם- יופים, וכלשונו שם. ונאמר (שה"ש א, ז) קורות בתינו ארזים רהיטנו